

पर्जन्य जलवाहिन्या

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ च्या कलम ६१अ अन्वये नाल्यांचे परिरक्षण व सफाई करणे आणि जलनिःसारणाची कामे करणे हे महानगरपालिकेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे.

२. मुंबई शहराला आंतरराष्ट्रीय दर्जा प्राप्त करून देण्यासाठी अनेक उपाययोजना करित असताना पर्जन्य जलवाहिन्यांविषयक मूलभूत सुविधांचे बळकटीकरण करून या शहराचे वारंवार होणा-या पावसाळी पाण्याच्या पुरापासून संरक्षण करणे अत्यावश्यक आहे. त्यादृष्टीने खालील उद्दिष्टांवर लक्ष केंद्रित करण्यात आले आहे.

- बृहन्मुंबईमध्ये पावसाचे पाणी तुंबण्याचे प्रमाण कमी करणे व पावसाच्या पाण्याचा जलद गतीने व योग्य तऱ्हेने निचरा होण्याच्या हेतूने पर्जन्य जलवाहिन्या व्यवस्थेची दर्जोन्नती करणे.
- मिठी नदी व इतर नद्या-नाले इत्यादींच्या रुंदीकरण व ट्रेनिंगद्वारे विकास करून भविष्यात बृहन्मुंबईतील पूरसदृश्य परिस्थिती टाळणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालील उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ बृहन्मुंबईमध्ये पावसाचे पाणी तुंबण्याचे प्रमाण कमी करणे व पावसाच्या पाण्याचा जलद गतीने व योग्य तऱ्हेने निचरा होण्याच्या हेतूने पर्जन्य जलवाहिन्या व्यवस्थेची दर्जोन्नती करणे	(एक) ब्रिमस्टोवॉड अहवालानुसार पर्जन्य जलवाहिन्यांचे बांधकाम / पुनर्बांधकाम / सुधारणा / पुनर्रचना / ट्रेनिंग / रुंदीकरण करणे व पूर परिस्थिती निर्माण होणा-या जागी स्टॉर्म वॉटर पंपिंग स्टेशन उभारणे.	२७३.८४
	(दोन) नाला/प.ज.वाहिन्यालगतच्या बांधकामांचे पुनर्वसन करणे.	५०.००
	(तीन) नाल्यांच्या पडलेल्या भिंतींची आणि मोऱ्यांच्या कोसळलेल्या भागांची दुरुस्ती करणे.	४.२०
	(चार) नलिका मोऱ्यांचे पेटिका मोऱ्यांत रुपांतर करणे व विद्यमान मोऱ्यांची पुनर्रचना करणे.	१.५०
	(पाच) मुंबई शहर व उपनगरात कमानीखालून जाणारी गटारे, बंद गटारे, ढापा गटारे, नाले गाळविरहीत करणे	३३.७५
	(सहा) पर्जन्य जलवाहिन्यांच्या दुरुस्त्या	२३५.२०
➤ मिठी नदी आणि इतर नद्या / नाले यांचा विकास	<ul style="list-style-type: none"> • राज्य शासनाने नियुक्त केलेल्या मे.सी.डब्ल्यू.पी. आणि आर.एस. या सल्लागारांच्या शिफारशीनुसार मुंबई महानगरपालिकेच्या अधिपत्याखाली येणाऱ्या मिठी नदीच्या भागाचे आणि बृहन्मुंबईतील इतर नद्या नाले यांचे रुंदीकरण आणि ट्रेनिंग करणे 	८०.००

४. अपेक्षित फलश्रुती :

- स्टॉर्म वॉटर पंपिंग स्टेशनच्या उभारणीमुळे कुर्ला, कालिना, वांद्रे-कुर्ला संकुल, साकीनाका, एअर इंडिया कॉलनी, एल.बी.एस. मार्ग, मरोळ सैनिक वसाहत, वसोवा, गोरेगाव, कांदिवली, बोरिवली आणि दहिसर या विभागात पूराचा धोका कमी होईल.
- मिठी नदी आणि दहिसर नदी / पोईसर नदी यासारख्या इतर नद्या यांचे रुंदीकरण आणि ट्रेनिंग केल्यामुळे पूर परिस्थितीवर नियंत्रण करणे शक्य होईल.
- अंदाजे ३३४ कि.मी. चे नाले गाळविरहित केल्यामुळे त्यांची पाणी वाहून नेण्याची क्षमता वाढेल.
- प्रति ताशी ५० मि.मि. पाऊस पडल्यास ते पाणी वाहून नेण्याच्या निकषानुसार ३८ कि.मी. पर्जन्य जलवाहिन्यांची दर्जोन्नती केल्यामुळे पावसाळयात पाणी तुंबण्याचे प्रमाण कमी होईल.

५. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	५५०.५२
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	३६१.७२
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	९१२.२४

रस्ते, वाहतूक व पूल

प्रस्तावित अर्थसंकल्पातील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई महापालिका अधिनियम १८८८, अन्वये महापालिकेच्या हद्दीत सार्वजनिक वापरासाठी रस्ते, पूल, कॉजवेज् व तत्सम गोष्टी बांधणे, ते सुस्थितीत ठेवणे, त्यात फेरफार करणे व त्यात सुधारणा करणे हे महापालिकेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे.

२. बृहन्मुंबईमध्ये शहर हद्दीत ५०६.४६ कि.मी., पश्चिम उपनगरात ९२७.६५ कि.मी. व पूर्व उपनगरात ५०७.०५ कि.मी.असे मिळून एकूण १९४१.१६ कि.मी. एवढ्या लांबीचे रस्ते आहेत. वाहतुकीसाठी उत्तम असलेले व हवामानाचा कोणताही परिणाम न होणारे रस्ते तयार करण्याच्या उद्देशाने सन १९९१ मध्ये रस्त्यांचे सिमेंट कॉंक्रीटकरण करण्याचा कार्यक्रम सुरू करण्यात आला आणि आतापर्यंत टप्प्या-टप्प्याने एकूण ३७१.६७ कि.मी. लांबीचे रस्ते सिमेंट कॉंक्रीटचे करण्यात आले आहेत. मुंबई शहराचे जागतिक दर्जाच्या शहरामध्ये रुपांतर करावयाचे असल्याने रस्तेविषयक पायाभूत सुविधा आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या करणे आवश्यक आहे. त्यादृष्टीने खालील कामांवर लक्ष केंद्रित करण्यात आले आहे.

- सुधारित तंत्रज्ञानाचा वापर करून सुयोग्य आखणीसह आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे रस्ते तयार करणे.
- पादचाऱ्यांच्या सोयीसाठी नवीन पदपथ बांधणे.
- वाहतूक व्यवस्थेची दर्जोन्नती आणि वाहतूक बेटांचा विकास करणे.
- उत्तम प्रतीचे स्ट्रीट फर्निचर बसविणे.
- शहरातील रस्त्यांच्या सौंदर्यात्मक आकर्षणात सुधारणा करणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालील उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

		(रुपये कोटीत)
उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ रस्त्यांची दर्जोन्नती	(एक) सिमेंट काँक्रीटचे रस्ते बांधणे.	२२८.३६
	(दोन) स्टॅण्डिंग टेक्निकल अँडव्हायझरी कमिटीच्या अहवालानुसार उच्च दर्जाचे नवीन डांबरी रस्ते बांधणे, ट्रॅचलेस टेक्नॉलॉजीचा वापर करून विद्यमान रस्त्यांच्या दुरुस्त्या करणे.	३३५.५३
	(तीन) विविध रस्त्यांचे रुंदीकरण व सुधारणा करणे.	
	(चार) शहरातील रस्त्यांमध्ये सेटबॅक लॅण्ड समाविष्ट करून रस्त्यांचे रुंदीकरण करणे.	
➤ पदपथांचे बांधकाम	(एक) बृहन्मुंबईतील पदपथांचे बांधकाम / पुनर्बांधकाम व सुधारणा करणे.	५.५०
	(दोन) हाजी अली समुद्रकिनाऱ्याच्या पदपथाचे आणि समुद्राजवळच्या भागाचे सुशोभिकरण करणे.	५.००
➤ वाहतूक व्यवस्थेची सुधारणा	(एक) विविध रस्त्यांच्या चौकांमध्ये वाहतूक नियंत्रक बसविणे व ते सुस्थितीत ठेवणे. वाहतुकीची कोंडी टाळण्यासाठी रस्ता दुभाजक बसविणे.	८.२०
	(दोन) रस्त्यावरील विद्युत प्रकाश व्यवस्थेचे परिरक्षण करणे व मार्गदर्शक फलक लावणे.	
	(तीन) स्ट्रीट फर्निचर पुरविणे.	२२.००
	(चार) रस्ते पार करण्यासाठी पूल व भुयारी मार्ग बांधणे तसेच दुरुस्त्या व सुधारणा करणे.	२७२.८८
	(पाच) एम.यू.टी.पी. अंतर्गत वाहतूक व्यवस्थापन आणि सुरक्षा योजना, तांत्रिकी सहाय्य, सॅटीस, परिसर वाहतूक नियंत्रण इत्यादीसंबंधीची कामे करणे.	७६.१०
➤ रस्त्यांच्या सुशोभिकरणामध्ये सुधारणा	● शहर आणि उपनगरातील प्रमुख रस्ते आणि वाहतूक बेटे यांना सुशोभित आणि निसर्गरम्य करणे.	७.२५
➤ वाहनतळांचा विकास	● बृहन्मुंबईमध्ये सार्वजनिक वाहनतळासाठी जागा विकसित करण्याकरिता बृहत आराखडा तयार करणे.	५.००

४. अपेक्षित फलश्रुती :

- सुधारित तंत्रज्ञान वापरून बांधण्यात आलेले १९४ कि.मी.लांबीचे डांबरी रस्ते दीर्घकाळ टिकतील. परिणामी रस्त्यांच्या देखभाल खर्चामध्ये लक्षणीय बचत होईल.
- विशेषतः पाणी तुंबणाच्या भागांमध्ये दीर्घकाळ टिकणारे १०६ कि.मी.लांबीचे सिमेंट काँक्रीटचे रस्ते बांधण्यात येतील.
- पदपथांची निर्मिती, बांधकाम व सुधारणा केल्यामुळे पादचारी वाहतूक व्यवस्थेत लक्षणीय सुधारणा होईल.
- खाडी आणि नाल्यांवर वाहन वाहतुकीसाठी सात पूल, तीन रस्तावर पूल (एम.यु.टि.पी. अंतर्गत) आणि आठ पादचारी पूल बांधण्यात येणार असल्यामुळे अपघातांच्या प्रमाणात घट होईल आणि वाहन चालकांचे अडथळे कमी होतील.
- रस्त्यांवरील दुभाजक, दिशा दर्शक/मार्गदर्शक फलक इत्यादींमुळे वाहतूक नियंत्रित होऊन सुरळीत होण्यास मदत होईल.

५. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	
१) डांबरी रस्ते	३३५.५३
२) पदपथ	५.५०
३) सिमेंट काँक्रीट रस्ते	२२८.३६
४) वाहतूक प्रचालन	११८.५८
५) पूल	२७२.८८
एकूण (अ)	९६०.८५
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	
१) रस्ते व वाहतूक प्रचालन	४६९.०५
२) पूल	४.०५
एकूण (ब)	४७३.१०
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	१४३३.९५

जल अभियंता खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजातील तरतुदींची ठळक वैशिष्ट्ये व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ च्या कलम ६१(ब) नुसार संपूर्ण पाणी पुरवठा यंत्रणा राबविणे व तिचे परिरक्षण करणे. तसेच मुंबईतील नागरिकांना शुध्द व स्वच्छ पाणी पुरविणे हे या खात्याचे मुख्य काम आहे. खात्याची प्रमुख उद्दिष्टे :

- पाण्याच्या दूषितीकरणास आळा घालून इतर योग्य उपाययोजना हाती घेऊन पाण्याच्या दर्जात सुधारणा करणे.
- स्वच्छ पिण्याचे पाणी मिळण्याकरिता वितरण व्यवस्थेच्या जाळ्यात विस्तार करून सुधारणा करणे.
- उत्पन्न न मिळणाऱ्या पाण्याच्या प्रमाणात घट करणे.
- प्रचालनावरील खर्च कमी करणे.

वरील उद्दीष्ट्य साध्य करण्याच्या दृष्टीने सन २००७-०८ मध्ये करावयाचे प्रस्तावित उपाय खालीलप्रमाणे :

(रुपये कोटीत)

उद्दीष्ट्ये	उपाय	तरतूद
पाण्याच्या दूषितीकरणास आळा घालून पाण्याचा दर्जा सुधारणे व अन्य उपाय	<ul style="list-style-type: none"> ● जुन्या जलवाहिन्यांचे पुनर्वसन व पुनर्स्थापना <p>पाण्याच्या दुषितीकरणास आळा घालण्यासाठी या खात्याने १७१ कि.मी. च्या लहान व्यासाच्या जलवाहिन्या बदलण्याचा प्रकल्प हाती घेतला आहे. सदर कामाचा अंदाजित खर्च रु.९८ कोटी इतका आहे आणि २१५ कि.मी. लांबीच्या जुन्या जलवाहिन्यांच्या पुनर्स्थापनेचा रु.१६६ कोटी अंदाजित खर्चाचा तसेच अंदाजित खर्च रु.९२ कोटीच्या प्रेषण वाहिन्यांच्या पुनर्वसनाचे व काही जलद्वारे बदलण्याच्या कामांचा अंतर्भाव आहे. सदर कार्यक्रम दोन टप्प्यात राबविण्यात येणार आहे.</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> ● जुन्या जलवाहिन्यांचे पुनर्वसन <ul style="list-style-type: none"> ➤ पहिल्या टप्प्यात सन २००६-०७ मध्ये ६० कि.मी. लांबीच्या जलवाहिन्या बदलण्यात आल्या. ➤ दुसऱ्या टप्प्यात सन २००७-०८ मध्ये १०५ कि.मी. लांबीच्या जलवाहिन्या बदलण्याचे अपेक्षित आहे. 	८०.००
	<ul style="list-style-type: none"> ● जुन्या जलवाहिन्यांची पुनर्स्थापना <ul style="list-style-type: none"> ➤ पहिल्या टप्प्यात सन २००६-०७ मध्ये ५० कि.मी. लांबीच्या जलवाहिन्यांचे पुनर्वसन करण्यात आले. ➤ दुसऱ्या टप्प्यात सन २००७-०८ मध्ये ११३ कि.मी. लांबीच्या जलवाहिन्यांचे पुनर्वसन पूर्ण होणे अपेक्षित आहे. 	४०.००
	<ul style="list-style-type: none"> ● तरळी ते तानसा येथील जुनी जलवाहिनी बदलणे <ul style="list-style-type: none"> ➤ मुंबई शहराला तानसा येथून १८०० मि.मी. व्यासाच्या दोन जलवाहिन्यांमधून पाणी पुरवठा होतो. या जलवाहिन्या सन १९३० मध्ये टाकलेल्या असून खूप जुन्या झालेल्या आहेत. इतक्या वर्षांमध्ये हवा आणि पाऊस यांचा परिणाम जलवाहिन्यांवर झाला असून त्या गंजल्यामुळे त्यांची जाडी कमी झालेली आहे. त्यामुळे या जलवाहिन्या विविध ठिकाणी फुटल्यामुळे पुष्कळ पाणी वाया जाते. त्यामुळे तरळी ते तानसा ही २७५० मि.मी. व्यासाची व अंदाजे ४५ कि.मी. लांबीची जलवाहिनी बदलण्याचा महत्वाकांक्षी प्रकल्प हाती घेण्यात आला आहे. हा प्रकल्प ५ वर्षांत पूर्ण करण्यात येणार आहे. या प्रकल्पाचा अंदाजित खर्च रु.८०० कोटी इतका आहे. 	१०.००
	<ul style="list-style-type: none"> ● इलेक्ट्रो क्लोरीनेशन <ul style="list-style-type: none"> ➤ मुंबईतील जास्तीत-जास्त सेवा जलाशय मुंबईच्या भर वस्तीत आहेत व त्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या क्लोरीन गॅस सिलेंडर्स मधून वायू गळती झाल्यास ते नागरिकांच्या स्वास्थ्यास धोकादायक ठरू शकते शिवाय क्लोरीनच्या पुरवठ्यासाठी क्लोरीनच्या उत्पादकांवर अवलंबून रहावे लागते म्हणून सर्व सेवाजलाशयांवरील जुनी हरिणीकरण संयंत्रे बदलून नवीन विद्युत हरिणीकरण संयंत्रे बसविण्यात येत आहेत. 	१.५०

<p>जलवाहिन्यांच्या जाळ्यांच्या विस्तारामुळे पिण्याच्या पाण्यामध्ये सुधारणा</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● जलवाहिन्यांच्या जाळ्याचा विस्तार <ul style="list-style-type: none"> ➤ ७४ कि.मी. लांबीच्या जलवाहिन्या (८ कि.मी. शहर, ३४ कि.मी. पश्चिम उपनगरे व ३२ कि.मी. पूर्व उपनगरे) टाकण्याचे प्रस्ताविले आहे. 	<p>१३६.००</p>
<p>महसूल न मिळणाऱ्या पाण्याचे प्रमाण कमी करणे</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● जल लेखा परीक्षण आणि महसूल न मिळणाऱ्या पाण्याचे प्रमाण कमी करणे <ul style="list-style-type: none"> ➤ पाणी गळतीचे प्रमाण कमी करण्यासाठी, पाणी पुरवठा प्रणालीच्या जाळ्याचे जल लेखा परीक्षण व त्याअनुषंगाने आवश्यक त्या सुधारणा करण्याची कामे हाती घेण्याचे प्रस्ताविले आहे. महसूल न मिळणाऱ्या पाण्याचे प्रमाण कमी करण्यासाठी ही कामे या क्षेत्रातील तज्ञांकडून करण्यात येईल. 	<p>३२.००</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ● जलमापके बसविणे <ul style="list-style-type: none"> ➤ दरडोई पाण्याचा वापर मर्यादित ठेवण्यासाठी आणि समान वापरासाठी, दूरेक्ष दर पध्दती (टेलिस्कोपीक) लागू करणे आवश्यक वाटते. यासाठी सर्व ठिकाणची जलमापके सुस्थितीत असणे आवश्यक आहे. त्यासाठी जलजोडण्यांवर नामांकित संस्थांकडून नवीन जलमापके बसविण्यासह त्यांचा वापर, देखभाल व रिडिंगची जबाबदारी सोपविण्यात येईल. 	<p>१२०.००</p>

<p>प्रचालन खर्च कमी करणे</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ऊर्जेचे लेखा परीक्षण <ul style="list-style-type: none"> ➤ पाणी पुरवठा करण्यासाठी लागणाऱ्या विद्युतीय खर्चात बचत करण्यासाठी उर्जा लेखा परिक्षणाचे काम हाती घेण्यात आले आहे. जेणेकरून प्रचालन खर्चातही घट होईल. उर्जा लेखा परिक्षणाचे सल्लागारांकडून अंतरिम अहवाल प्राप्त झाला असून त्याची पडताळणी सुरु असून सन २००७-०८ मध्ये त्याची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी केली जाईल. 	<p>५.००</p>
<p>शहराचे सौंदर्यीकरणामध्ये सुधारणा करण्याविषयी आवाहन</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● वैशिष्ट्यपूर्ण संकल्पनेवर आधारीत उद्यानांची निर्मिती <ul style="list-style-type: none"> ➤ महापालिकेने बगीचे सुशोभित व प्रेक्षणीय करण्यासाठी नेमलेल्या निष्णात सल्लागार मंडळाच्या मार्गदर्शनाखाली (१) वरळी जलाशय, (२) भंडारवाडा जलाशय, (३) वेरावली जलाशय, (४) भांडूप जलाशय आणि (५) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर उद्यान, पवई, इत्यादी. विविध जलाशये व उदंचन केंद्रे आणि जल अभियंता विभागाच्या मालकीच्या जमिनीवर नेत्रदिपक उद्याने निर्माण करण्याचे प्रस्ताविले आहे. ● पवई तलावाचे सुशोभिकरण <ul style="list-style-type: none"> ➤ तलावाची हद्द व आदि शंकराचार्य मार्ग यामध्ये विहार पथ, सुशोभित फर्निचर व संगीत कारंज्यासह पवई तलावाच्या सुशोभिकरणाचे काम सन २००७-०८ मध्ये पुर्ण करण्याचे प्रस्ताविले आहे. 	<p>२४.००</p> <p>११.००</p>

सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामधील प्रस्तावित तरतूदी

(रुपये कोटीत)

अ) जल अभियंता खात्याचे भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	६९८.१८
ब) जल अभियंता खात्याचे महसूली अर्थसंकल्पीय अंदाज	६८६.०५
एकूण - प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	१३८४.२३

पाणी पुरवठा प्रकल्प खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजातील तरतुदींची ठळक वैशिष्ट्ये व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

राज्य शासनाने मा.श्री.एम.अ.चितळे यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या समितीने केलेल्या शिफारशीं प्रमाणे, मुंबई शहराच्या पाणी पुरवठ्यात वाढ करण्याच्या दृष्टीने पाणी पुरवठा प्रकल्प विभागाकडे तीन -अ मुंबई पाणी पुरवठा प्रकल्प तसेच मध्य वैतरणा पाणी पुरवठा प्रकल्प या सारखे प्रकल्प हाती घेण्याची जबाबदारी आहे. त्यानुसार विविध टप्प्यांवर सदर खाते खालील प्रमाणे प्रकल्पांची अंमलबजावणी करित आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दीष्ट्ये	उपाय	तरतूद
मुंबईतील पाणी पुरवठ्यामध्ये वाढ	<ul style="list-style-type: none"> ● तीन-अ मुंबई पाणी पुरवठा प्रकल्प <ul style="list-style-type: none"> ➤ पांजरापूर येथे प्रतिदिनी ४५५ द.ल. लिटर्स क्षमतेचे जलशुद्धीकरण केंद्र (पूर्णत्वाच्या मार्गावर). ➤ पिसे पांजरापूर दरम्यान ४.५ कि.मी. लांबीच्या ३००० मि.मी. व्यासाच्या उर्ध्वगामी जलवाहिन्या टाकावयाचे व सध्याच्या ९ ठिकाणच्या जलवाहिन्यांना जोडण्याचे काम. पिसे ते आमने ब्रिज येथे ३००० मि.मी. व्यासाची जलवाहिनी टाकणे. ➤ मुलूंड - गोरेगांव जोडरस्ता / पूर्व द्रुतगती मार्ग जंक्शन पासून टागोरनगर, विक्रोळी (पूर्व) टप्पा - १ येथे ३००० मि.मी. अंतर्गत व्यासाची ६ कि.मी. लांबीची पोलादी जलवाहिनी टाकणे. ➤ टागोर नगर विक्रोळी ते अमर महल येथे ३००० मि.मी. व्यासाची जलवाहिनी पुरविणे व टाकणे - टप्पा- २. 	<p>९.३२</p> <p>०.६०</p> <p>३०.३५</p> <p>८१.६७</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ चारकोप बोगद्यापासून १८०० मि.मी. / १५०० मि.मी. / १२०० मि.मी. व्यासाची जलवाहिनी पुरविणे (पूर्णत्वाच्या मार्गावर). ➤ पिसे व पांजरापूर येथील उदंचन केंद्राची स्थापत्य कामे (पूर्णत्वाच्या मार्गावर). ➤ पांजरापूर आणि पिसे येथील उदंचन केंद्राची यांत्रिकी आणि विद्युत कामे (पूर्णत्वाच्या मार्गावर). 	<p>८.१२</p> <p>०.५०</p> <p>२.०५</p>
मुंबईतील पाणी पुरवठ्यामध्ये वाढ	<ul style="list-style-type: none"> ● चार मुंबई मध्य वैतरणा पाणी पुरवठा प्रकल्प <ul style="list-style-type: none"> ➤ मध्य वैतरणा धरणाचे बांधकाम ➤ धरणाकडे जाणाऱ्या मार्गातील रस्ते व पुलांचे बांधकाम करणे. ➤ धरणाजवळील कार्यालये, वसाहती बांधणे व इतर पायाभूत कामे. ➤ वन खात्याला अधिदान. ➤ धरणासंबंधी संकल्पचित्रे, अंदाजपत्रक, मसुदा निविदा बनविणे व इतर अनुषंगिक अभियांत्रिकी अभ्यास करण्यासाठी मुंबई महानगरपालिकेने पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन यांच्या अखत्यारितील मध्यवर्ती संकल्पचित्रे संघटना, नाशिक या संस्थेची सल्लागार म्हणून नियुक्ती केली आहे. ➤ मध्य वैतरणा प्रकल्पाकरिता वहन पध्दत - ३००० मि.मि. व्यासाची सिमेंटचा अंतर्गत गिलावा देऊन मृदू पोलादी जलवाहिनी पुरविणे व टाकणे. ➤ मोडक सागर येथे अंतर्गामी मनोरा उभा करणे आणि बेल नाला येथे शाफ्ट बांधणे आणि त्या दरम्यान भूमिगत बोगदयाचे बांधकाम करणे. 	<p>१००.००</p> <p>७.२५</p> <p>९.००</p> <p>०.९२</p> <p>५.००</p> <p>१२५.००</p> <p>२५.००</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ भांडूप येथे १०० द.लि.प्र.दि. क्षमतेचे नवीन जल प्रक्रिया केंद्र बांधणे (स्थापत्य, यांत्रिकी व विद्युतीय कामे) ➤ भांडूप येथे १०० द.लि.प्र.दि. क्षमतेचे नवीन उदंचन केंद्रासह उर्ध्वगामी जलवाहिनी, वलोरीन संपर्क टाकी व संतुलन जलाशय बांधणे.(स्थापत्य कामे) ➤ भांडूप येथे नवीन उदंचन संयंत्राचा पुरवठा, उभारणी, चाचणी इ. व त्यासाठी विद्युत केंद्राची उभारणी (यांत्रिकी व विद्युतीय कामे) ➤ मध्य वैतरणा प्रकल्पाकरिता दूरसंचार व्यवस्था तसेच म.रा.वि.मं. कडून विद्युत पुरवठा यांची सोय करणे. ➤ येवई आणि पोगांव दरम्यान ३००० मि.मि.व्यासाची मुख्य जलवाहिनी पुरविणे व टाकणे. ➤ जुने हरिणीकरण संयंत्रा ऐवजी विद्युतीय हरिणीकरण संयंत्र बसविणे. 	<p>२५.००</p> <p>६०.००</p> <p>१.००</p> <p>१५.००</p> <p>०.५३</p> <p>०.७१</p>
मुंबईतील पाणी पुरवठ्यामध्ये वाढ	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रस्तावीत गारगाई/पिंजाळ पाणी पुरवठा प्रकल्पाचा सुसाध्यता अहवाल तयार करणे. ➤ डॉ.एम.अ.चितळे यांच्या अध्यक्षतेखालील तज्ञ समितीने प्रस्तावित केलेल्या पाणी पुरवठा प्रकल्पांचा प्रारंभिक अभ्यास व सुसाध्यता अहवाल तयार करण्याचे काम प्रगतीपथावर आहे. 	१.९०
पाणी पुरवठ्याच्या वितरण जाळ्यात सुधारणा करण्यासाठी भूमीगत बोगदे बांधणे	<ul style="list-style-type: none"> ● भूमीगत बोगदे ➤ मलबार उच्चस्तरीय जलाशयापासून ते क्रॉस मैदानापर्यंत भूमीगत बोगदा (खर्च रु.१०२.१४ कोटी). ➤ मरोशी ते रुपारेल कॉलेजपर्यंत भूमीगत बोगदा (खर्च रु.३१५.५२ कोटी). ➤ वेरावली ते यारी रस्त्यापर्यंत भूमीगत बोगदा (खर्च रु.१८७.१४ कोटी). 	<p>१५.००</p> <p>४०.००</p> <p>६०.००</p>

सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामधील प्रस्तावित तरतूदी

(रुपये कोटीत)

अ) पाणी पुरवठा प्रकल्प खात्याचे भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	६४९.१८
ब) पाणी पुरवठा प्रकल्प खात्याचे महसूली अर्थसंकल्पीय अंदाज	११.३६
एकूण - प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	६६०.५४

मलनि:सारण प्रचालन खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजातील तरतुदींची ठळक वैशिष्ट्ये व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

बृहन्मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८, च्या कलम ६१(अ) अन्वये मलनि:सारण प्रचालन खात्याकडे, विस्तृत प्रमाणातील मलनि:सारण प्रणालीच्या जाळ्याचे; ज्यामध्ये ४९ मलनि:सारण उदंचन केंद्रे, ७ सांडपाणी प्रक्रिया केंद्रे आणि १४०० कि.मी. लांबीच्या मलनि:सारण वाहिन्यांचे प्रचालन व परिरक्षण करण्याचा समावेश असणारी कामे सोपविलेली आहेत. या खात्याची मुख्य उद्दिष्टे : (१) वेळेवर पुनर्स्थापना आणि जुन्या मलनि:सारण वाहिन्या बदलणे (२) प्रचालन खर्चात घट करत असतानाच मलप्रवाह विसर्जनाचा, मापदंडाप्रमाणे दर्जा राखणे. सन १८६० पूर्वी टाकलेल्या काही मलनि:सारण वाहिन्या अद्यापही वापरात आहेत. म्हणून मलनि:सारण वाहिन्यांच्या जाळ्याची क्षमता आणि जीवनमान वाढविण्यासाठी, त्याचबरोबर प्रचालन खर्चात कपात करण्यासाठी अचूक उपाययोजना करण्याकरिता अशा मलनि:सारण वाहिन्यांची पुनर्स्थापना व पुनर्वसन करणे आवश्यक आहे.

१०० वर्षापूर्वीच्या जुन्या मलनि:सारण वाहिन्यांची वहनक्षमता वाढविण्यासाठी त्यांची पुनर्बांधणी व पुनर्वसन करणे आवश्यक आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्ट्ये	उपाय	तरतूद
मलनि:सारण प्रणालीची क्षमता आणि आयुष्यमान वाढविणे.	<ul style="list-style-type: none"> ● मलनि:सारण वाहिन्यांची पुनर्स्थापना व पुनर्वसन <ul style="list-style-type: none"> ➤ दुसऱ्या टप्प्यामध्ये चरविरहीत तंत्रज्ञान वापरून ५.८ कि.मी. लांबीच्या मलनि:सारण वाहिन्यांचे व पाईप बस्टिंग पध्दतीने ६.३३ कि.मी. मलनि:सारण वाहिन्यांचे पुनर्वसन करणे. ➤ विभाग अे ते ई मधील २४० कि.मी. लांबीच्या जुन्या मलनि:सारण वाहिन्यांची परिस्थिती विषयक पाहणी. (परिमंडळ १) ➤ परिमंडळ २ मधील जुन्या मलनि:सारण वाहिन्यांची परिस्थिती विषयक पाहणी. 	<p>७१.००</p> <p>४.५०</p> <p>५.००</p>

सांडपाणी प्रक्रिया / उदंचन केंद्राच्या ठिकाणी पूरनियंत्रण उपाययोजना	<ul style="list-style-type: none"> सांडपाणी प्रक्रिया / उदंचन केंद्रामध्ये पूर नियंत्रण उपाय योजना म्हणून संरक्षक भिंतीचे बांधकाम, रोहीत्र, विद्युत पॅनेल यांच्या पायाची उंची वाढविणे, पाण्याचा निचरा करण्याची व्यवस्था, पाण्याची गळती थांबविण्याकरिता जलरोधक उपाययोजना करणे, इत्यादी कामे. 	१.१०
प्रचालन खर्चात कपात	<ul style="list-style-type: none"> ऊर्जा लेखा परीक्षण <ul style="list-style-type: none"> सांडपाणी उदंचन केंद्राच्या विजेच्या वापरापोटी होत असलेल्या खर्चात बचत करण्याच्या दृष्टीकोनातून तज्ञ सल्लागारांमार्फत उर्जा लेखापरिक्षणाचे काम हाती घेतले आहे. त्यांनी केलेल्या शिफारशीनुसार उपाययोजना अंमलात आणल्यानंतर परिणामतः विद्युत देयकात लक्षणीय बचत होईल. 	२.००
मुख्य सांडपाणी प्रक्रिया सुविधा केंद्रासाठी आयएसओ ९००१-२००० प्रमाणपत्र	<ul style="list-style-type: none"> पूर्व आणि पश्चिम उपनगरातील उदंचन केंद्रे व सांडपाणी प्रक्रिया केंद्रांना आंतरराष्ट्रीय मानद संस्थेचे आयएसओ ९००१-२००० प्रमाणपत्र मिळविणे. 	०.१५
भूसुशोभिकरण व रम्य बगीचे निर्माण करणे	<ul style="list-style-type: none"> दादर उदंचन केंद्र व इतर मोठ्या सांडपाणी प्रक्रिया केंद्रांच्या ठिकाणी म्हणजेच (१) कुलाबा सांडपाणी प्रक्रिया सुविधा केंद्र, (२) बांद्रा आयपीएस/ इपीएस, (३) वर्सोवा सांडपाणी प्रक्रिया सुविधा केंद्र, (४) भांडूप सांडपाणी प्रक्रिया सुविधा केंद्र, (५) घाटकोपर सांडपाणी प्रक्रिया केंद्र, इत्यादी ठिकाणी रमणीय बगीचे व भूसुशोभिकरण करण्यासाठी नामांकित सल्लागारांची नेमणूक करण्यात आली असून त्यांच्या सूचनेनुसार सर्व ठिकाणी नेत्रदिपक बगीचे तयार करण्याचे प्रस्ताविले आहे. 	३९.५५

सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामधील प्रस्तावित तरतूदी

(रुपये कोटीत)

अ) मलनि:सारण प्रचालन खात्याचे भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	२८५.४१
ब) मलनि:सारण प्रचालन खात्याचे महसूली अर्थसंकल्पीय अंदाज	४४५.४२
एकूण - प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	७३०.८३

मलनि:सारण प्रकल्प खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजातील तरतुदींची ठळक वैशिष्ट्ये व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबईत रोजच्या रोज निर्माण होणारा मलप्रवाह वाहून नेण्यासाठी पारंपारिक पध्दतीने / चरविरहीत तंत्रज्ञान / सूक्ष्म बोगदा पध्दतीने मलनि:सारण वाहिन्या टाकणे हे या विभागाचे प्रमुख काम आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दीष्ट्ये	उपाय	तरतूद
मुंबई शहरातील मलाची योग्य प्रकारे विल्हेवाट लावण्यासाठी मलनि:सारण वाहिन्यांचे जाळे विस्तारीत करणे.	<ul style="list-style-type: none"> ● मलनि:सारण वाहिनी टाकणे आणि उभारणे <ul style="list-style-type: none"> ➤ मुंबई मलनि:सारण प्रकल्प टप्पा- २ अंतर्गत २९ ठिकाणी चरविरहीत तंत्रज्ञानाने ५.९५ कि.मी. च्या नवीन मलनि:सारण वाहिन्या टाकणे. ➤ मुंबई मलनि:सारण प्रकल्प टप्पा- २ अंतर्गत पूर्व आणि पश्चिम उपनगरातील ३८ ठिकाणी मलनि:सारण वाहिन्या पाईप बस्टिंग पध्दतीने आवरधनासह बदलणे. ➤ मुंबई मलनि:सारण प्रकल्प टप्पा- २ अंतर्गत शहर आणि उपनगरातील विविध ठिकाणी पारंपारिक व सूक्ष्म बोगदा पध्दतीने मलनि:सारण वाहिन्या टाकणे. ➤ मुंबईतील काँक्रीट रस्त्यांखाली अतिरिक्त मलनि:सारण वाहिन्या टाकण्याचे काम. 	<p>२३.३०</p> <p>१५.९५</p> <p>४.७७</p> <p>१२.००</p>

मलनि:सारण उदंचन केंद्रामध्ये सुधारणा	<ul style="list-style-type: none"> ● मलनि:सारण उदंचन केंद्रातील यांत्रिकी आणि विद्युत कामे <ul style="list-style-type: none"> ➤ मुंबई मलनि:सारण प्रकल्प टप्पा- २ अंतर्गत वांद्रे आयपीएस व नवीन घाटकोपर उदंचन केंद्राकडे येणाऱ्या खोल संकलक बोगदयामध्ये मल जल घेण्यापूर्वी ५ ठिकाणी ट्रॅश स्क्रीन (कचरा अडकण्याकरिता मोठ्या जाळ्या) पुरवठा करण्यासंबंधीचे काम. ८.४० ➤ मुंबई मलनि:सारण प्रकल्प टप्पा- २ अंतर्गत बांगूर नगर गोरेगांव येथे इन्व्हर्टेड सायफनमध्ये सुधारणा किंवा काढून टाकण्यासाठी अभ्यास करण्यासंबंधीचे काम (सुसाध्यता अहवाल सल्लागाराकडून प्राप्त झाला आहे). ०.८० ➤ ग्लोब मिल पॅसेज आणि शिंपोली येथील यांत्रिकी व विद्युतीय कामे व उदंचन केंद्राच्या वाढीव कामासंबंधीची (ऑगमेंटेशनची) स्थापत्य कामे. २.०० 	

सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामधील प्रस्तावित तरतूदी

(रुपये कोटीत)

अ) मलनि:सारण प्रकल्प खात्याचे भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१८२.०७
ब) मलनि:सारण प्रकल्प खात्याचे महसूली अर्थसंकल्पीय अंदाज	२०.९९
एकूण - प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	२०३.०६

मुंबई मलनिःसारण प्रकल्प खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजातील तरतुदींची ठळक वैशिष्ट्ये व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई शहरातील ज्या विभागांना मलनिःसारण सेवा मिळत नाहीत, त्या विभागांपर्यंत मलनिःसारण सेवेची व्याप्ती वाढविण्यासाठी रु. १८९६ कोटी इतक्या खर्चाचा मुंबई मलनिःसारण प्रकल्प टप्पा- २ (प्राधान्य कामे) हाती घेतली आहेत. प्रकल्पातील घटक १ केंद्र शासनाकडे जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय नागरी पुनर्निर्माण अभियानांतर्गत आर्थिक सहाय्य मिळण्यासाठी सादर केला असून त्यास मंजूरी मिळाली आहे. सादर योजने अंतर्गत केंद्र शासनाकडून प्रकल्प खर्चाच्या ३५% व राज्य शासनाकडून १५% अनुदान अनुज्ञेय आहे आणि उर्वरित प्रकल्प खर्चाच्या ५०% खर्च महापालिकेच्या स्वनिधीतून कर्ज उभारून करावयाचा आहे. तसेच मुंबई मलनिःसारण प्रकल्प मधील उर्वरित घटक (टप्पा- २ प्राधान्य कामे) केंद्र शासनास जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय नागरी पुनर्निर्माण अभियानांतर्गत सन २००७-०८ मध्ये सादर केली जातील.

(रुपये कोटीत)

उद्दीष्ट्ये	उपाय	तरतूद
ज्या विभागांना मलनिःसारण सेवा उपलब्ध नाही त्या विभागांपर्यंत मलनिःसारण सेवेची व्याप्ती वाढविणे.	<ul style="list-style-type: none"> मुंबई मलनिःसारण प्रकल्पासाठी सल्लागार सेवा (टप्पा २ प्राधान्य कामे) - विस्तृत अभियांत्रिकी आणि संकल्पचित्रे मुंबई मलनिःसारण प्रकल्पाच्या (टप्पा २) सल्लागारांनी सुचविलेल्या कामांची अंमलबजावणी 	<p>६३.००</p> <p>५०.००</p>
ज्या झोपडपट्टी विभागांना स्वच्छता सेवा मिळत नाही त्या विभागांपर्यंत स्वच्छता सेवेची व्याप्ती वाढविणे.	<ul style="list-style-type: none"> झोपडपट्टी स्वच्छता कार्यक्रम - टप्पा दोन ➤ सन २०११ पर्यंत झोपडपट्टीतील रहिवाशांसाठी ३५००० शौचकूपे उपलब्ध करणे हे झोपडपट्टी स्वच्छता कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट आहे. रु.३७.५० कोटींची कामे करण्याबाबतचा प्रस्ताव स्थायी समितीने मागील वर्षी मंजूर केला आहे 	१५.००

सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामधील प्रस्तावित तरतूदी

(रुपये कोटीत)

अ) मुंबई मलनिःसारण प्रकल्प खात्याचे भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१६०.५४
ब) मुंबई मलनिःसारण प्रकल्प खात्याचे महसूली अर्थसंकल्पीय अंदाज	५.४३
एकूण - प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	१६५.९७

आरोग्य व वैद्यकीय सेवा

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

घातक रोगांचा प्रतिबंध व फैलाव टाळण्यासाठी उपाययोजना करणे, सार्वजनिक रुग्णालये, दवाखाने आणि प्रसुतीगृहे यांची स्थापना व परिरक्षण करणे, ती सुस्थितीत ठेवणे आणि सार्वजनिक आरोग्य सहाय्यासाठी आवश्यक त्या इतर उपाययोजना करणे हे मुंबई महानगरपालिकेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे. महानगरपालिकेने तिची ३ प्रमुख रुग्णालये, ५ विशेष रुग्णालये, १६ उपनगरीय रुग्णालये, १६२ दवाखाने आणि १६८ आरोग्य केंद्रे यांच्यामार्फत नागरिकांना उच्च दर्जाच्या वैद्यकीय आणि आरोग्य सेवा पुरविण्याचे ठरविले आहे.

२. या खात्याची प्रमुख उद्दिष्टे खालीलप्रमाणे आहेत.

- प्राथमिक आरोग्य केंद्रामार्फत नागरिकांसाठी परिणामकारक, प्रतिबंधात्मक आणि प्रवर्तनात्मक वैद्यकीय सेवेचा विस्तार करणे.
- संसर्जन्य व साथरोगांचा फैलाव टाळणे व ते नियंत्रणाखाली आणणे.
- विविध राष्ट्रीय आरोग्य कार्यक्रमांतर्गत पोलिओचे निर्मूलन करणे. त्याचबरोबर मलेरिया, क्षयरोग, कुष्ठरोग निर्मूलनासाठी उपाययोजना करणे.
- प्रमुख रुग्णालये, उपनगरीय रुग्णालये आणि विशेष रुग्णालयामार्फत उच्च दर्जाच्या वैद्यकीय सेवा पुरविणे.
- महानगरपालिका चालवित असलेल्या वैद्यकीय संस्थांची दर्जोन्नती करणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

		(रुपये कोटीत)
उपाययोजना		तरतूद
आरोग्य खाते		
• साथरोग आणि संसर्गजन्य रोगांना नियंत्रणाखाली आणणे व त्यांच्या फैलावास प्रतिबंध करणे.		
• प्राथमिक आरोग्य दक्षता केंद्रांच्या पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण करणे.		
(i) भारतीय लोकसंख्या प्रकल्प-५ अंतर्गत अस्तित्वात असलेल्या आरोग्य केंद्रांच्या दुरुस्त्या, नवीन आरोग्य केंद्रांच्या इमारतींचे बांधकाम/वाढ /बदल करणे तसेच फर्निचर, उपकरणे इत्यादींची खरेदी.		१०.००
• राष्ट्रीय आरोग्य कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करणे.		
(i) किटक नियंत्रणासाठी किटक नाशके आणि साधनसामग्रीची खरेदी करणे.	}	५४.१६
(ii) डासांचा प्रादुर्भाव कमी करण्यासाठी धुम्रफवारणी कार्यक्रम प्रभावीपणे राबविणे.		
(iii) औषधे आणि उपकरणे खरेदी करणे.		
(iv) पल्स पोलिओ लसीकरण		५.०५
• स्मशानभूमींचा विकास/ सुधारणा करणे		१०.३७
• उच्च दर्जाच्या वैद्यकीय सेवा पुरविणे		
(i) प्रसुतिपश्चात केंद्राचा विकास करणे		१०.००
(ii) कस्तुरबा रुग्णालयाच्या आवारात आरोग्य भवन बांधणे.		५.००
(iii) प्रसुतिगृहांची दर्जोन्नती करणे		१५.००
• प्रमुख रुग्णालये		
रा. ए. स्मा. रुग्णालय :		
○ रुग्णालयाचे आधुनिकीकरण आणि दर्जोन्नती करणे		३७.३३

उपाययोजना	तरतूद
○ रेडिओलॉजी विभागाकरिता डिजिटल रेडिओलॉजी सेवा पुरविणे.	९.००
○ न्युरोनेव्हिगेशन सिस्टिम खरेदी करणे.	२.१०
○ रुग्णालयाच्या मुख्य इमारतीच्या व्यापक दुरुस्त्या व पूर्ववत करण्याची कामे (वारसा वास्तू)	११.५०
○ क्लिनिकल फार्मोकोलॉजी विभागाकरिता लिक्विड क्रोमॅटोग्राफी मास स्पेक्ट्रोमीटर यंत्र खरेदी करणे.	१.२५
○ प्लाझमा सेंटरची दर्जोन्नती करणे	५.००
○ व्हेंटिलेटरची खरेदी करणे	१.००
लो. टि. म. स. रुग्णालय :	
○ नवीन बाह्य रुग्ण विभाग आणि शवकक्ष इमारतीवर तिसऱ्या, चौथ्या व पाचव्या मजल्यांचे अतिरिक्त बांधकाम करणे.	३.००
○ रुग्णालयाच्या शव विच्छेदन इमारतीचे बांधकाम करणे	५.००
○ रुग्णालयातील बाह्यरुग्ण इमारतीवर अतिरिक्त मजल्यांचे बांधकाम करणे	५.००
○ एम.आर.आय. मशिन खरेदी करणे.	१.००
○ रुग्णालयातील बाह्यरुग्ण कक्षाच्या दर्शनी भागाचे नूतनीकरण करणे (वारसा वास्तू)	२.७३
○ व्हेंटिलेटरची खरेदी करणे	१.००
नायर रुग्णालय	
○ रुग्णालयातील बाह्यरुग्ण कक्षाच्या दर्शनी भागाचे नूतनीकरण करणे (वारसा वास्तू)	१२.००
○ रुग्णालयातील तात्काळ वैद्यकीय सेवा केंद्राची सुधारणा व दर्जोन्नती करणे.	३.२२
○ रुग्णालय परिसरातील अंतर्गत रस्त्यांची सुधारणा करणे.	२.००
○ रुग्णालयाच्या परिसरात ओ.पी.डी. इमारतीवर बांधलेल्या अतिरिक्त सात मजल्यांवरील वैद्यकीय शाखा/विभागांकरिता फर्निचर खरेदी करणे.	२.३०
○ एम.आर.आय. मशिन खरेदी करणे.	७.००
○ व्हेंटिलेटरची खरेदी करणे	१.००

(रुपये कोटीत)

उपाययोजना	तरतूद
<ul style="list-style-type: none"> वैद्यकीय महाविद्यालये 	
<ul style="list-style-type: none"> गो. सु. वैद्यकीय महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचे वसतिगृह, कार्डीयाक व न्युरोसायन्स केंद्र आणि इतर उपक्रमांसाठी नवीन इमारतीचे बांधकाम करणे. 	१०.२५
<ul style="list-style-type: none"> नायर रुग्णालय दंत महाविद्यालयाच्या आवारात एल आकाराच्या इमारतीचे (१अधिक४ मजली इमारत) बांधकाम करणे. 	६.५०
<ul style="list-style-type: none"> नायर रुग्णालय दंत महाविद्यालयासाठी डीजीटल ३०० एमए अतिरिक्त ओरल हेवी बॉडी मशिनची खरेदी करणे. 	१.००
<ul style="list-style-type: none"> उपनगरीय रुग्णालये. 	
<ul style="list-style-type: none"> राजावाडी रुग्णालय, भगवती रुग्णालय, के.बी.भाभा रुग्णालय (कुर्ला), भाभा रुग्णालय (वांद्रे), व्ही.एन.देसाई रुग्णालय, सांताक्रुझ या प्रमुख उपनगरीय रुग्णालयांच्या बाह्यरुग्ण विभागांच्या दर्शनी भागाचे नूतनीकरण. 	१२.१८
<ul style="list-style-type: none"> महापालिकेच्या भाभा रुग्णालय (वांद्रे), के.बी.भाभा रुग्णालय (कुर्ला), भगवती रुग्णालय, राजावाडी रुग्णालय, आर.एन.कूपर रुग्णालय, व्ही.एन.देसाई रुग्णालय (सांताक्रुझ), म.वा. देसाई रुग्णालय, म.तु.अगरवाल रुग्णालय मुलुंड (प.), शताब्दी रुग्णालय गोवंडी, महात्मा फुले रुग्णालय विक्रोळी, स्वा. वि. दा. सावरकर रुग्णालय मुलुंड, स.का. पाटील रुग्णालय, सिद्धार्थ नगर रुग्णालय या रुग्णालयांच्या सर्वसाधारण / मुख्य / संरचनात्मक दुरुस्त्या आणि सुधारणा/ अतिरिक्त बांधकाम इत्यादी. 	१८.५४
<ul style="list-style-type: none"> कांदिवली (प.) येथील शताब्दी रुग्णालयाचा पुनर्विकास करणे. 	२४.००
<ul style="list-style-type: none"> भगवती रुग्णालय संकुलाचा पुनर्विकास करणे. 	५.००
<ul style="list-style-type: none"> आर.एन. कुपर रुग्णालयाचे पुनर्बांधकाम करणे. 	१५.००
<ul style="list-style-type: none"> गोवंडी येथील शताब्दी रुग्णालयाकरिता नवीन इमारतीचे बांधकाम करणे. 	१.००
<ul style="list-style-type: none"> भगवती रुग्णालय व राजावाडी रुग्णालयात मज्जातंतूशास्त्र विभाग स्थापण्याकरिता वैद्यकीय साधनसामग्रीची खरेदी करणे. 	०.९०
<ul style="list-style-type: none"> के. बी. भाभा रुग्णालय (वांद्रे), भगवती रुग्णालय, राजावाडी रुग्णालय येथील तात्काळ वैद्यकीय सेवा विभागांकरिता वैद्यकीय साधनसामग्रीची खरेदी करणे. 	९.६८
<ul style="list-style-type: none"> भगवती रुग्णालय बोरिवली, राजावाडी रुग्णालय घाटकोपर, स्वा. वि. दा. सावरकर रुग्णालय मुलुंड, व्ही.एन. देसाई रुग्णालय सांताक्रुझ या रुग्णालयात सी.टी.स्कॅन सेवा सुरु करणे. 	६.४०

(रुपये कोटीत)

उपाययोजना	तरतूद
<ul style="list-style-type: none"> विशेष रुग्णालये 	
<ul style="list-style-type: none"> ○ कस्तुरबा रुग्णालयातील ऑडीटोरीयमची दर्जोन्नती करणे, रुग्णालयाच्या आवारातील कार्यालयांकरिता नवीन इमारत बांधणे व आवाराची सुधारणा करणे. 	१०.००
<ul style="list-style-type: none"> महिला व बाल कल्याण 	
<ul style="list-style-type: none"> ○ शारीरिकदृष्ट्या अपंग स्त्रिया आणि १४ वर्षाखालील मुले यांना कृत्रिम अवयव पुरविणे 	२.००
<ul style="list-style-type: none"> संकीर्ण 	
<ul style="list-style-type: none"> ○ म.न.पा.च्या विविध रुग्णालयांतील पेव्हमेंटचे बांधकाम करणे 	१०.००
<ul style="list-style-type: none"> ○ म.न.पा.च्या विविध रुग्णालयांच्या प्रवेशद्वारांची दिशादर्शकांसहित सुधारणा करणे 	१.५०
<ul style="list-style-type: none"> ○ शहर , पश्चिम आणि पूर्व उपनगरे यासाठी सुसज्ज सामग्रीसहित रुग्णवाहिकांची खरेदी करणे 	०.४५

४. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	४१५.०७
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	८८९.१२
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	१३०४.१९

शिक्षण खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पातील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ च्या कलम ६१ (क्यू) अन्वये प्राथमिक शिक्षण देणे हे महानगरपालिकेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे. सदरची जबाबदारी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे शिक्षण खाते पार पाडीत असते. शाळांचा शैक्षणिक दर्जा, पायाभूत सुविधा व शालेय विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती याचा स्तर उंचावण्यासाठी पर्यायाने विद्यार्थ्यांच्या गळतीचे प्रमाण कमी करण्यासाठी व विद्यार्थ्यांची पटनोंदणी वाढविण्यासाठी येत्या शैक्षणिक वर्षापासून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने प्रभावी उपाययोजना हाती घेण्याचे ठरविले आहे.

२. प्राथमिक शिक्षण हे महाराष्ट्र शासनाने वेळोवेळी विहित केलेली आणि मान्यता दिलेली पाठ्यपुस्तके, अभ्यासक्रम, कार्यक्रम, वेळापत्रक आणि मार्गदर्शक तत्त्वे यावर आधारित आहे. या क्षेत्रातील खालील उद्दिष्टे साध्य करण्यावर भर देण्यात आलेला आहे.

- महापालिकेच्या शाळांमधील शैक्षणिक दर्जा सुधारणे.
- महानगरपालिका शाळांमधील विद्यार्थ्यांसाठी कल्याणकारी योजना राबविणे.
- शालेय पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण आणि दर्जोन्नती करणे.
- प्राथमिक शिक्षणाच्या सार्वत्रिकीकरणाचे उद्दिष्ट साध्य करण्याकरिता खाजगी प्राथमिक शिक्षण संस्थांना सहाय्य करणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी आगामी वर्षामध्ये खालील उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रूपये कोटीत)		
उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
<p>➤ महानगरपालिका शाळांचा शैक्षणिक दर्जा सुधारणे.</p>	<p>महानगरपालिका शाळांचा शैक्षणिक दर्जा उचावण्याच्या दृष्टीने खालील उपक्रम हाती घेण्याचे प्रस्ताविले आहे.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ८४ “मुंबई पब्लिक स्कूल” मध्ये छोटा व मोठा शिशु वर्ग व इयत्ता १ ली इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा सन २००७-०८ मध्ये सुरू करणे. ● महानगरपालिका शाळांमध्ये संगणक प्रयोग शाळा, भाषा प्रयोगशाळा, आधुनिक उपस्कर, खेळाची साधने, इत्यादी सोयी करणे. ● विद्यार्थ्यांकरिता संगणक शिक्षण. ● महानगरपालिका शिक्षकांना प्रशिक्षण. ● बालकोत्सव, मेळावे, शिबीरे इत्यादींचे आयोजन. 	४९.५३
<p>➤ महानगरपालिका शाळेतील विद्यार्थ्यांकरिता कल्याणकारी योजना</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● महानगरपालिका शाळांमधील सर्व विद्यार्थ्यांना गणवेश, पाठ्यपुस्तके, वह्या, दप्तर, वॉटरबॅग, टिफीन बॉक्स, शुज, मोजे, इत्यादी मोफत पुरविणे. ● सर्व महानगरपालिका शाळांमधील विद्यार्थी व विद्यार्थिनींना सुगंधीत दुध देणे. ● शालेय पोषण आहार योजना.(दुपारचा अल्पोपहार कार्यक्रम) ● शालेय आरोग्य कार्यक्रमांतर्गत शालेय विद्यार्थ्यांची नियमित आरोग्य तपासणी. ● शालेय विद्यार्थ्यांसाठी शारिरीक शिक्षण, क्रीडा सुविधा आणि सहली. ● सन २००७-०८ मध्ये महानगरपालिका शाळांमध्ये वॉटर प्युरीफायर बसविणे. ● बालवीर / वीरबाला आणि शारिरीक प्रशिक्षण 	२०५.२५

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ शालेय पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण आणि दर्जोन्नती	<p>मा.मुंबई उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार स्थापन करण्यात आलेल्या “धनुका समितीच्या” शिफारशीनुसार सन २००७-०८ या आर्थिक वर्षात मुंबईतील शाळांच्या मुलभूत सेवांचा स्तर वाढविण्यासाठी खालील कामे हाती घेण्याचे प्रस्ताविले आहे.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● नवीन शालेय इमारतीचे बांधकाम. ● जादा वर्गखोल्यांचे बांधकाम, यांत्रिकी आणि विद्युतीकरणाची कामे, जलाभेदीकरण, पिण्याच्या पाण्याच्या अतिरिक्त सोयी, आवार भिंतीचे बांधकाम व स्वच्छता गृहांच्या दुरुस्त्या इत्यादीसह शालेय इमारतींच्या दुरुस्त्या/पुनर्बांधकाम करणे इत्यादी ८७ शालेय इमारतींची कामे. त्यापैकी ३४ शालेय इमारतींची कामे पहिल्या टप्प्यात हाती घेण्यात येणार आहेत. ● मुंबई पब्लिक स्कुल्समध्ये स्वच्छता आणि सुरक्षितता यासह व्यापक स्वरूपात देखरेख करण्यासाठी यंत्रणा नियुक्त करणे. 	१६८.५३
➤ प्राथमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण करण्याकरिता खाजगी प्राथमिक शिक्षण संस्थांना सहाय्य	४२७ खाजगी प्राथमिक अनुदानित शाळांना महानगरपालिकेतर्फे सहाय्यक अनुदान देण्याचे प्रस्ताविले आहे.	९४.७८

४ सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामधील प्रस्तावित तरतुदी

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१६८.५३
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	९३०.०२
एकूण – प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ+ब)	१०९८.५५

घन कचरा व्यवस्थापन / परिवहन खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई शहरातील केरकचरा साफ करणे, हलविणे व त्याची विल्हेवाट लावणे हे महानगरपालिकेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे. ही जबाबदारी महानगरपालिकेचे घनकचरा व्यवस्थापन खाते पार पाडते. मुंबईचे जागतिक दर्जाच्या शहरामध्ये रुपांतर करण्याचे अंतिम उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी या शहराच्या स्वच्छतेची पातळी आंतरराष्ट्रीय दर्जाची करणे अत्यावश्यक आहे.

२. हे महानगर स्वच्छ राखण्यासाठी जोमाने प्रयत्न करित असताना घन कचऱ्याची विल्हेवाट शास्त्रीय आणि पर्यावरणीय दृष्टीकोनातून योग्य प्रकारे लावण्यासंबंधी भारत सरकार आणि सर्वोच्च न्यायालये यांनी विहित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांची पूर्तता करणे अत्यावश्यक आहे. त्यामुळे खालील उद्दिष्टे साध्य करण्यावर लक्ष केंद्रित करण्यात आले आहे.

- घरोघरी जाऊन कचरा गोळा करण्याची योजना राबविल्यामुळे रस्त्यांवरील सामुदायिक कचरा पेट्यांचे निष्कासन करणे शक्य होणार आहे
- घन कचऱ्याची हाताळणी कंटेनरद्वारे करून कचऱ्याची मानवी हाताळणी टाळणे जेणेकरून कामगारांचे आरोग्यमान चांगले राहण्यास मदत होईल तसेच दृश्यस्वरूपातील कचऱ्याचे निर्मूलन शक्य होईल.
- घन कचऱ्याची वाहतूक बंदिस्त वाहनातून आणि कॉम्पॅक्टर्समधून करणे, वर्गीकरण केलेल्या कचऱ्याचे नियमितपणे पूर्णतः संकलन करणे, ऑप्टिमल रुट प्लानिंग आणि जी.पी.एस. यंत्रणेद्वारा नियंत्रण ठेवणे.
- आवश्यक तेवढ्या कचरा पेट्यांचा पुरवठा करून, उपद्रव शोधक पथक आणि इतर कारवाई पथकांचा अधिक परिणामकारक वापर करून कचरा इतस्ततः पसरू नये म्हणून प्रभावी उपाययोजना आखणे.
- डेब्रीज उचलणे, दोन वेळा साफसफाई करणे व मॉपिंगची व्यवस्था यासह शून्य कचरा मोहीम निवडक प्रमुख रस्ते व विभागांसाठी राबविणे.

- प्रमुख महत्त्वाच्या रस्त्यांची पॉवर स्विपींग मशिनसने स्वच्छता करणे.
- मॅकेनिकल स्विपींग मशिनस आणि जमिनी व प्रसाधनगृहे स्वच्छ करण्याच्या मशिनस यांची खरेदी करणे.
- बांधकाम करणे, बांधकाम पाडणे, खोदकाम करणे यामुळे निर्माण झालेला डेब्रिज उचलणे आणि परवाना प्राप्त यंत्रणेमार्फत ऑन कॉल पध्दतीने डेब्रीज पिक अप सर्व्हिसेस देणे याबाबतच्या व्यवस्थापन व हाताळणीवर नियंत्रण ठेवणे.
- कचरा निर्मितीच्या ठिकाणी कचऱ्याच्या वर्गीकरणासाठी चालना देणे, यासाठी सुविधा उपलब्ध करणे तसेच बायोडिग्रेडेबल कचऱ्यावर प्रक्रिया करून खतनिर्मिती करणे.
- खासगी व सार्वजनिक भागीदारीच्या माध्यमातून इंटिग्रेटेड वेस्ट डिसपोजल या योजनेची अंमलबजावणी करणे. यामध्ये
 - अ) गोरार्ई भराव भूमी शास्त्रोक्त पध्दतीने बंदिस्त करणे
 - ब) देवनार व मुलुंड भरावभूमी अंशतः बंदिस्त करून या क्षेपणभूमीचे आयुर्मान वाढविणे, आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून सॅनिटरी भराव-भूमी विकसित करणे व मोठया प्रमाणात कचऱ्यावर प्रक्रिया करण्याची कंत्राटे देणे.
 - क) राज्य शासनाकडून प्राप्त झालेली कांजूरमार्ग येथील नवीन भरावभूमी तेथील पर्यावरणावर होणारा परिणाम विचारात घेऊन अद्ययावत सुविधांसह विकसित करणे.
- सामाजिक संस्थांनी जर प्रशिक्षण व्यवस्था देण्याची आणि कामगिरीवर नियंत्रण ठेवण्याची जबाबदारी स्वीकारून दत्तक वस्ती योजनेत भाग घेण्यासाठी पुढाकार घेतला तर दत्तक वस्ती योजनेची व्याप्ती संपूर्ण झोपडपट्टीतील जनतेपर्यंत पोहचविणे शक्य होईल.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालील उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ घरोघरी जाऊन कचरा गोळा करणे आणि कचऱ्याचे वर्गीकरण करणे	(i) घरोघरी जाऊन कचरा संकलित करण्याच्या पध्दतीत सध्याच्या २२ टक्क्यांवरून किमान ६० टक्क्यांपर्यंत वाढ करण्याचे प्रस्ताविले आहे.	} २११.२१
	(ii) ग्रेटर मुंबई क्लिनलीनेस आणि सॅनिटेशन बाय-लॉज-२००६, च्या तरतुदींच्या अंमलबजावणीसाठी महसुलामधील हिश्यांच्या तत्वावर खाजगी संस्थांच्या सेवा उपयोगात आणण्याची नवीन योजना प्रस्ताविली आहे.	
	(iii) कचरा गोळा करणे, आणि त्याची वाहतूक करणे यासाठी सर्वसमावेशक परिमंडळनिहाय कंत्राट.	
	(iv) कचऱ्याचे ओला व सुका कचरा असे वर्गीकरण करण्याच्या योजनेची ठोस अंमलबजावणी करणे.	
	(v) लिटरबीन्स व कचरापेट्यांची खरेदी.	
➤ वाहन ताफ्यामध्ये सुधारणा आणि बंद वाहनातून कचऱ्याची वाहतूक	(i) कचऱ्याची वाहतूक बंदिस्त वाहनातून, छोट्या कॉम्पॅक्टर्समधून आणि लहान वाहनांतून करणे	} ५१.७८
	(ii) आवश्यक असलेले बंदिस्त कॉम्पॅक्टर्स, स्टेशनरी कॉम्पॅक्टर्स, जे.सी.बी. यंत्रे, डंपर्स यांची खरेदी करणे.	
	(iii) कालबाह्य कचरा वाहने कॉम्पॅक्टर्ससह बदलणे.	
	(iv) कार्यकारी अभियंता (परिवहन) विभागाची जुनी वाहने बदलणे व नवीन वाहने खरेदी करणे.	} १३.६९
	(v) सर्व विभागात २४ तास कार्यरत असणाऱ्या घनकचरा तक्रार निवारण केंद्राची स्थापना करणे.	
	(vi) जी.पी.एस. यंत्रणेद्वारे कचरा वाहतुकीच्या वाहनांवर देखरेख/नियंत्रण ठेवणे.	

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ स्वच्छता सेवा पुरविली न जाणारे परिसर स्वच्छता सेवेखाली आणणे.	(i) सर्व गलिच्छ वस्त्यांमध्ये दत्तक वस्ती योजना सुरु करणे..	३१.७६
	(ii) मुंबई स्वच्छता योजनेची अंमलबजावणी करणे.	१४.००
➤ कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्यापूर्वी त्यावर प्रक्रिया करणे	(i) सुक्या कचऱ्यावर प्रक्रिया करणे.	} ८१.७५
	(ii) ओल्या कचऱ्याचे गांडुळ शेतीत/खतात रुपांतर करणे.	
	(iii) बायोगॅस प्रकल्प राबविणे.	
➤ शास्त्रोक्त पध्दतीने भरावभूमीवर कचऱ्याची विल्हेवाट लावणे	(i) कच-यावर प्रक्रीया करणे, संलग्न कामे पार पाडणे तसेच क्षेपणभूमी बंदिस्त करणे या कामांसह विद्यमान आणि नवीन क्षेपणभूमी व भरावभूमीचे बांधकाम व पायाभूत सुविधांचा विकास करणे .	
	(ii) नवीन कचरा स्थानांतरण केंद्र बांधणे / विकास करणे.	५.००
➤ स्वच्छता मोहीम	(i) आवश्यक असलेल्या कचरापेट्यांची खरेदी करणे.	४.७९
	(ii) प्रमुख रस्ते मॅकॅनिकल स्विपींग मशिनसने साफ करणे.	२६.००
	(ii) जमीनी व प्रसाधनगृहे स्वच्छ करण्याच्या मशिनससह स्मॉल राईड ऑन मॅकॅनिकल स्विपींग मशिनस खरेदी करणे.	

४. सन २००७-०८ अखेरीस अपेक्षित फलश्रुती

- घरोघरी जाऊन कचरा संकलित करण्याची योजना किमान ६० टक्क्यांपर्यंत राबविली जाईल.
- १०० टक्के गलिच्छ वस्त्या दत्तक वस्ती योजनेअंतर्गत आणण्यात येतील.
- शहरातील कचऱ्याची वाहतूक बंद गाड्यांमधून केल्यामुळे रस्त्यावर दुर्गंधी पसरणार नाही.
- कचरा कुंड्या हटविणे आणि गलिच्छ वस्त्या नसलेल्या विभागांमध्ये “सार्वजनिक कचराकुंड्याविरहीत मुंबई” चे उद्दिष्ट साध्य करण्यात येईल.

- कचरा वाहतूक वाहनांसाठी जी.पी.एस. यंत्रणेची अंमलबजावणी केल्यामुळे कचरा संकलनाच्या कामावर प्रभावीपणे देखरेख ठेवणे शक्य होईल.
- ओला व सुका कचरा असे वर्गीकरण केल्यामुळे भराव भूमींची क्षमता वाढेल व त्याचा दीर्घकाळ वापर करणे शक्य होईल.
- भराव भूमीचा विकास व व्यवस्थापन केल्याने पर्यावरणाचा समतोल राखला जाईल.
- कचरा गोळा करणे व त्याची वाहतूक करणे ही कामे योग्य प्रकारे केल्याने मुंबई शहर अधिकाधिक स्वच्छ व आकर्षक होईल.
- रस्ते व परिसर स्वच्छ राखल्याने मुंबई रोगमुक्त होऊन नागरिकांकरिता आरोग्यदायी वातावरण निर्माण होईल.
- क्लिन-अप-मार्शलच्या सेवा उपयोगात आणून संपूर्ण मुंबईमध्ये क्लिनलीनेस अँड सॅनिटेशन बाय-लॉज, २००६ ची अंमलबजावणी करण्यात येईल.

५. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	
१) घन कचरा व्यवस्थापन	२२९.५३
२) परिवहन खाते	१८.३८
एकूण (अ)	२४७.९१
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	
१) घन कचरा व्यवस्थापन	८१०.१९
२) परिवहन खाते	२०४.४४
एकूण (ब)	१०१४.६३
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	१२६२.५४

उद्यान खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई हे आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे शहर बनण्याच्या दिशेने वाटचाल करीत असताना तिचे सौंदर्यात्मक आकर्षण वाढविण्याची गरज आहे. त्यामुळे मुंबई शहराच्या सौंदर्यातच केवळ भर पडणार नाही तर देश विदेशातील पर्यटक मुंबई शहराकडे आकर्षित होतील. अशी अनेक कामे महानगरपालिकेने हाती घेणे आवश्यक आहे.

२. शहर आणि उपनगरांची दर्जोन्नती करून त्यांचा चेहरामोहरा बदलण्यासाठी खालील उद्दिष्टे निश्चित करण्यात आली आहेत.

- शहरातील प्राणीसंग्रहालयाचे आधुनिकीकरण.
- उद्यानांमध्ये आमुलाग्र सुधारणा करून त्यांची दर्जोन्नती करणे.
- खेळांच्या मैदानांची दर्जोन्नती करणे.
- मुलांसाठी मनोरंजनविषयक सुविधांसह उद्यानांचा विकास करणे.
- वनस्पती उद्यानांचा विकास करणे.
- आधुनिक तंत्रज्ञानाद्वारे रोपवाटीकांचा विकास करणे.
- वृक्षांचे संरक्षण आणि जतन करणे तसेच हरितपट्टे वाढविणे.

३. ही उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालील उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ शहरातील प्राणीसंग्रहालयाचे आधुनिकीकरण	● वीरमाता जिजाबाई भोसले प्राणीसंग्रहालयाचे (Zoo) आधुनिकीकरण करणे.	५०.००
➤ उद्यानांची दर्जोन्नती आणि सुधारणा	(एक) शहर आणि उपनगरांमध्ये वेलकम गार्डन, ओअॅसीस गार्डन, स्कल्पचर गार्डन इत्यादींसारख्या थीम गार्डन्सचा विकास करणे.	४५.३४
	(दोन) दादर येथील शिवाजी पार्कचा विकास आणि सुशोभिकरण करणे.	२.५०
	(तीन) विद्यमान उद्यानांची दर्जोन्नती करणे व नवीन उद्याने विकसित करणे.	९.५५
	(चार) आधुनिक साधनसामग्री व मनोरंजनविषयक सुविधांसह मुलांच्या उद्यानांचा विकास करणे.	६.००
	(पाच) वनस्पती उद्यानांचा विकास करणे.	१०.००
	(सहा) ग्रीन हाऊसेस, टिश्यू कल्चर लॅब आणि आधुनिक प्रसार यंत्रणा या सारख्या आधुनिक तंत्रज्ञानाद्वारे रोपवाटीकांचा विकास करणे.	५.००
➤ मैदानांची दर्जोन्नती आणि सुधारणा	● खुल्या जागा व्यवस्थापन योजनेअंतर्गत खेळाच्या मैदानांची दर्जोन्नती करणे.	३४.४४
➤ वृक्षांचे संरक्षण आणि जतन	● शहर व उपनगरातील विद्यमान वृक्षांचे जतन, नवीन वृक्षांची लागवड आणि त्यांची निगा राखणे.	२४.६४

४. प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती :

- प्राणिसंग्रहालयाचा बृहत् आराखडा तयार करणे, त्याला केंद्रिय प्राणिसंग्रहालय प्राधिकरणाची (सी.झेड.ए.) मान्यता मिळविणे आणि या प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी एजन्सीची नेमणूक करणे ही कामे पूर्ण होतील.
- शहराच्या विविध भागांमध्ये २० पेक्षा जास्त प्रेक्षणीय उद्यानांची निर्मिती केली जाईल.
- हरित मुंबई.
- वनस्पती उद्यानाची निर्मिती होईल.

५. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१८०.९९
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	६४.६५
क) वृक्ष प्राधिकरण	२५.९४
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब + क)	२७१.५८

बाजार खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई महापालिका अधिनियम १८८८ कलम ६१ (ह) नुसार सार्वजनिक बाजार बांधणे आणि त्यांचे परिरक्षण करणे तसेच इतर बाजारांचे नियमन करणे हे महानगरपालिकेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे.

२. उपरोक्त कर्तव्य प्रभावीपणे पार पाडण्यासाठी खालील उद्दिष्टे साध्य करणे आवश्यक आहे.

- विद्यमान महानगरपालिका मंडयांचे परिरक्षण तसेच दुरुस्त्या करणे.
- खाजगी मंडयांच्या धर्तीवर विद्यमान महानगरपालिकेच्या मंडयांचा पुनर्विकास तसेच आधुनिकीकरण करणे.
- दैनंदिन गरजेच्या वस्तू नागरिकांना त्यांच्या सोयीनुसार एकाच छत्राखाली खरेदी करण्याची सुविधा उपलब्ध करणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ महानगरपालिका मंडयांचे परिरक्षण आणि दुरुस्त्या	(i) महात्मा ज्योतिबा फुले मंडईचे जतन	१०.००
	(ii) महानगरपालिका मंडयांच्या सुधारणा आणि दर्जोन्नती करणे.	}
	(iii) महानगरपालिका मंडईच्या इमारतींचे जलाभेदीकरण आणि विशेष दुरुस्त्या करणे.	
➤ महानगरपालिका मंडयांचा पुनर्विकास तसेच आधुनिकीकरण	मान्यताप्राप्त मार्गदर्शक तत्वांनुसार महापालिका मंडयांचा पुनर्विकास करणे.	
➤ दैनंदिन गरजेच्या वस्तू नागरिकांना त्यांच्या सोयीनुसार एकाच छत्राखाली खरेदी करण्याची सुविधा उपलब्ध करणे	महापालिका मॉल्सचे बांधकाम करणे.	१५.००

४. अपेक्षित फलश्रुती :

- दैनंदिन गरजेच्या वस्तू नागरिकांना त्यांच्या सोयीनुसार एकाच छत्राखाली वाजवी दराने उपलब्ध होतील.

५. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	२९.३५
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	३८.४१
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	६७.७६

देवनार पशुवधगृह

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई महापालिका अधिनियम १८८८ कलम ६१ (ह) नुसार कत्तलखाने बांधणे आणि सुस्थितीत ठेवणे आणि सर्व कत्तलखान्यांचे विनियमन करणे हे महानगरपालिकेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे. सदर तरतुदीनुसार महानगरपालिका देवनार येथे मोठे पशुवधगृह चालवित आहे.

२. यामध्ये खालील बाबींवर लक्ष केंद्रित करण्यात आले आहे.

- पशुवधाचे नियमन करणे.
- देवनार पशुवधगृह आणि कत्तलखाना कक्षाचे आधुनिकीकरण आणि दर्जोन्नती करणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ देवनार पशुवधगृह आणि कत्तलखाना कक्षाचे आधुनिकीकरण आणि दर्जोन्नती	(i) देवनार पशुवधगृह आणि कत्तलखाना विभाग यांचे आधुनिकीकरण करणे.	१४.२०
	(ii) पशुवधगृह येथील जनावरांचे गोठे पाडणे आणि पुनर्बांधणी करणे.	११.२३
	(iii) पशुवधगृहाच्या आवार भिंतीचे पुनर्बांधकाम करणे.	०.१०
	(iv) पशुवधगृह येथील रस्त्यांचे डांबरीकरण व पुर्नपृष्ठीकरण करणे.	०.४०

४. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	२६.०८
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	२४.४४
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	५०.५२

मुंबई अग्निशमन दल

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम कलम ६१(के) अन्वये आगीपासून मुंबईच्या नागरिकांच्या जीविताचे व मालमत्तेचे रक्षण करण्याचे अनिवार्य कर्तव्य अग्निशमन दल पार पाडीत असते. अलिकडील काळात, मुंबई शहरात व उपनगरांत उत्तुंग इमारती, शॉपिंग मॉल, मल्टीप्लेक्स चित्रपटगृहे इत्यादींच्या बांधकामात मोठ्या प्रमाणात झालेली वाढ लक्षात घेता आग आणि इतर विविध प्रकारच्या धोक्याची शक्यता वाढली आहे. अशा धोक्याच्या परिस्थितीला सामोरे जाण्यासाठी अग्निशमन दलाला लागणाऱ्या आवश्यक साधनसामग्रीमध्ये मोठ्या प्रमाणावर वाढ करावी लागणार आहे. त्याचप्रमाणे मान्सून कालावधीत आपत्कालीन परिस्थिती उदभवल्यास त्यावर मात करण्यासाठी वॉटर रेस्क्यू बोट, जेट स्कीज व इतर विमोचन साधने अग्निशमन दलाकडे उपलब्ध असणे आवश्यक आहे; म्हणून अग्निशमन दलाचे आधुनिकीकरण व विकास करणे ही काळाची गरज आहे.

२. त्यानुसार खालील उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी यापूर्वीच पावले उचलण्यात आली आहेत.

- आधुनिक आग विमोचक वाहने आणि साधनसामग्री खरेदी करणे आणि कालबाह्य यंत्रसामग्री पुढील काही वर्षांमध्ये टप्प्याटप्प्याने बदलून अग्निशमन दलाचे बळकटीकरण करणे.
- कोणत्याही आपत्कालीन प्रसंगी कमीत कमी वेळेत अग्निशमन दल दुर्घटनास्थळी दाखल होण्यासाठी रिजनल कमांड सेंटर्सची स्थापना करणे आणि नवीन अग्निशमन केंद्रे कार्यान्वित करणे.
- मुंबई अग्निशमन दलाची शोध आणि विमोचन यंत्रणाविषयक कार्यक्षमता व सामर्थ्य वाढविणे.
- कोणत्याही आपत्कालीन प्रसंगी मुंबई अग्निशमन दल आणि आपत्कालीन व्यवस्थापन केंद्र व मध्यवर्ती नियंत्रण कक्ष यांच्यात उत्तम समन्वय साधणे व एकत्रित योजनाबद्ध कार्यवाही करणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालील उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ अग्निशमन दलाचे बळकटीकरण	(एक) १६ मीटर उंचीचा हायड्रॉलिक प्लॅटफॉर्म बदलणे.	३.२४
	(दोन) सायमन स्नॉर्केल बदलणे.	३.६८
	(तीन) ४० मीटर उंच एरियल लॅडर प्लॅटफॉर्म व ३७ मीटर व ५२ मीटर उंच टर्न टेबल लॅडरची खरेदी करणे.	१३.२३
	(चार) फायर फायटिंग इक्वीपमेंट्स आणि रेस्क्यू व्हेइकल्स खरेदी करणे.	१८.०४
	(पाच) जुनी यंत्रे व संयंत्रे बदलून नवीन खरेदी करणे.	१३.४९
	(सहा) वडाळा येथे अत्याधुनिक अग्निशमन प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करणे.	१.०२
➤ शोध आणि विमोचन यंत्रणेची कार्यक्षमता आणि सामर्थ्य यामध्ये वाढ.	(एक) कंटेनराईज्ड सर्च आणि रेस्क्यू उपकरणांचे दोन संच खरेदी करणे.	१०.५०
	(दोन) शोध आणि विमोचन पथके स्थापन करणे.	} २.७७
	(तीन) पूरपरिस्थितीवर मात करण्यासाठी विमोचन साधन सामग्रीची खरेदी करणे.	
➤ आपत्कालीन ठिकाणी पोहचण्याच्या वेळेत घट	● सहा रिजनल कमांड सेंटर्स बांधणे	४२.०४

४. अपेक्षित फलश्रुती :

- मुंबई अग्निशामन दलाच्या सेवा क्षमतेत वाढ करून बळकटीकरण केल्यामुळे ६० मीटर्सपर्यंतच्या अत्यंत उंच इमारतींच्या बाबतीतीलदेखील मोठ्या आगी विझविणे शक्य होईल.
- भविष्यात आपत्कालीन परिस्थिती उद्भवल्यास योग्य विमोचन साधन सामग्रीच्या उपलब्धतेमुळे नागरिकांची संकटातून तत्परतेने सुटका करता येईल.
- सात नवीन अग्निशामन केंद्रे आणि सहा रिजनल कमांड सेंटर्स पूर्णतः कार्यान्वित झाल्यानंतर, आपत्कालीन परिस्थितीच्या ठिकाणी पोहचण्याच्या वेळेत सुधारणा होईल आणि तो वेळ पूर्वीच्या साधारणतः १५ मिनीटांच्या ऐवजी ८ ते १० मिनिटे इतका होईल.

५. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१२९.९८
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	९३.९९
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	२२३.९७

आपत्कालीन व्यवस्थापन व मध्यवर्ती तक्रार निवारण केंद्र

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

महापालिकेने खालील उद्दिष्टे नजरेसमोर ठेवून परिपूर्ण आपत्कालीन व्यवस्थापन केंद्र व मध्यवर्ती तक्रार निवारण केंद्राची स्थापना केली आहे.

(एक) नैसर्गिक आपत्तीच्या काळात जेथे जेथे शक्य आहे तेथे सर्व संबंधितांना त्वरित सूचना देणे.

(दोन) नैसर्गिक किंवा मानवनिर्मित आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये त्वरित व प्रभावीपणे कार्यवाही करून जीव आणि मालमत्ता यांचे संरक्षण करण्याच्या दृष्टिने सर्व संबंधित एजन्सीमध्ये समन्वय साधणे.

(तीन) विमोचन / सहाय्य कार्यवाहीचे नियंत्रण करणे.

२. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रुपये कोटीत)

उपाययोजना (Measures)	तरतूद
<ul style="list-style-type: none"> ● भक्कम आणि विश्वासार्ह संदेशवहन यंत्रणेची उभारणी :- (१) टेट्रा वायरलेस सिस्टीम - दूरध्वनी व सतर्क दूरध्वनी (हॉट लाईन) यंत्रणा बंद झाल्यावरदेखील संपर्क प्रस्थापित करता येईल. (२) तात्काळ नियंत्रण कक्षामध्ये व्हिडिओ कॉन्फरन्स यंत्रणा बसविणे. 	५०.००

(रुपये कोटीत)

उपाययोजना (Measures)	तरतूद
<ul style="list-style-type: none"> कर्मचाऱ्यांची कार्यक्षमता वाढविणे परेल येथील प्रशिक्षण केंद्राचा विकास करणे. 	
<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये (त्वरित व प्रभावीपणे) कार्यवाही करण्यासाठी उपाययोजना :- (१) पाण्याचा प्रवाह व पातळी दर्शविणारी अल्ट्रासोनिक यंत्रणा दोन ठिकाणी बसविणे. (२) महानगर टेलिफोन निगमचे १५० डॉल्फीन फोन्स महानगरपालिका आयुक्त, सर्व अतिरिक्त आयुक्त, सर्व उप आयुक्त आणि काही वरिष्ठ अधिकारीवर्गाला उपलब्ध करून देण्यात येतील जेणेकरून कोणत्याही आपत्कालीन परिस्थितीत त्यांना इतरांशी व इतरांना त्यांच्याशी त्वरित संपर्क साधणे शक्य होईल. (३) कोणत्याही आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये कार्यक्षेत्रावर काम करणाऱ्या प्रत्येक विभागातील कामगारांना १५० प्रकाश परावर्तीत जॅकेट्स पुरविण्यात येतील. (४) प्रत्येक विभागाकरिता प्रत्येकी दोन डी.जी. सेट्स देण्यात येतील जेणेकरून वीजप्रवाह खंडीत झाल्यास विभाग कार्यालयातील नियंत्रण कक्ष आणि तात्पुरत्या निवाऱ्यांमध्ये प्रकाशव्यवस्था करता येईल. (५) अतिसंवेदनाशील विभागांकरिता नागरी संरक्षण दल व गृह-रक्षक दलाच्या ६०० जवानांच्या सेवा मदत कार्याकरिता उपलब्ध करून देण्यात येतील. 	२५.००

३. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	६०.४९
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१८.१९
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	७८.६८

माहिती तंत्रज्ञान कक्ष

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

महापालिकेमध्ये संगणकाचा वापर वाढविणे ही माहिती तंत्रज्ञान कक्षाची प्राथमिक जबाबदारी आहे. महानगरपालिका प्रशासन गतिमान, पारदर्शक आणि लोकाभिमुख होण्यासाठी दैनंदिन प्रशासनात माहिती व तंत्रज्ञानाचा वापर आवश्यक आहे. यासाठी महापालिकेने संगणकीकरणाचा महत्वाकांक्षी कार्यक्रम हाती घेतला आहे. संगणकीकरणामुळे खालील बाबी साध्य होतील असा विश्वास वाटतो.

- नागरिकांच्या गरजांना द्यावयाच्या प्रतिसादामध्ये वाढ.
- प्रचालन कार्यक्षमता आणि प्रभावीपणा यामध्ये वाढ.
- आर्थिक स्थितीमध्ये सुधारणा आणि
- कामकाजात मोठ्या प्रमाणात पारदर्शकता आणणे.

२. महापालिकेच्या ई-गव्हर्नन्स उपक्रमाची प्रमुख उद्दिष्टे खालीलप्रमाणे आहेत :-

- संगणकाचे भक्कम जाळे आणि योग्य त्या सॉफ्टवेअर कार्यप्रणाली यावर आधारित व्यापक संगणकीकरणद्वारे प्रशासकीय कामकाजात कार्यक्षमता वाढविणे आणि पारदर्शकता आणणे.
- विद्यमान नागरी सुविधा केंद्रांची दर्जोन्नती करून आणि सिटिजन्स पोर्टल सुरु करून त्याद्वारे नागरिकांना अधिक चांगल्या प्रकारच्या सेवा पुरविणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ व्यापक संगणकीकरणद्वारे प्रशासकीय कामकाजात कार्यक्षमता आणि पारदर्शकता आणणे	(एक) महापालिका खात्यांचे संगणकीकरण करण्यासाठी ई.आर.पी. सोल्युशन खालील क्षेत्रामध्ये कार्यान्वित करणे	} ८५.००
	(अ) वित्त आणि लेखा	
	(ब) साहित्य व्यवस्थापन	
	(क) मानवी साधनस्रोत	
	(ड) प्रकल्प पध्दती	
	(इ) वाहनताफा आणि कार्यशाळा व्यवस्था	
	(फ) सिटिजन्स पोर्टल आणि वॉर्ड मनेजमेन्ट	
	(दोन) बायोमेट्रिक अॅक्सेस कार्यप्रणाली कार्यान्वित करणे व परिरक्षण करणे.	
	(तीन) जी.पी.एस. सिस्टीमवर आधारित व्हेहिकल्स ट्रॅकिंग सिस्टिमचा वापर करून घन कचरा वाहतूक करणाऱ्या वाहनांवर चांगल्या प्रकारे नियंत्रण व देखरेख ठेवणे.	
	(चार) जिऑग्राफिकल इन्फरमेशन सिस्टीमची अंमलबजावणी.	
(पाच) विविध माहिती तंत्रज्ञान प्रकल्प चालविण्याकरिता कुशल मनुष्यबळ नेमणे.		
(सहा) विविध माहिती तंत्रज्ञान प्रकल्पाच्या वापरकर्त्यांसाठी अतिरिक्त संगणक हार्डवेअरची खरेदी.		
➤ नागरीकांना चांगल्या प्रकारच्या सेवा	विद्यमान नागरी सुविधा केंद्रांची दर्जोन्नती करणे.	
➤ कार्यालयीन सुविधांची दर्जोन्नती	माहिती तंत्रज्ञान विभागासाठी स्थापत्य, विद्युत कामे, फर्निचर, वातानुकूलन यंत्रणा यासारख्या पायाभूत सुविधा पुरविणे आणि वरळी भांडार इमारतीमध्ये अभियांत्रिकी खात्यांना आणि डाटासेंटरला सामावून घेणे.	५०.३०

४. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

		(रुपये कोटीत)
अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज		१३५.३०
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज		६७.०९
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)		२०२.३९

सुधार योजना

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

महानगरपालिकेने १९३३ साली ताब्यात घेतलेल्या पूर्वीच्या मुंबई सुधार विश्वस्त मंडळाच्या मालमत्ता आणि इतर संपादित केलेल्या मालमत्ता यांचे परिरक्षण करणे ही बाब प्रामुख्याने सुधार योजनेमध्ये अंतर्भूत आहे. सदर योजनेबाबतची कार्यवाही मालमत्ता खात्यामार्फत पार पाडण्यात येते.

२. सुधार योजनेची उद्दिष्टे खालीलप्रमाणे आहेत.

- महापालिकेच्या मालमत्तांचे व इतर संपादित मालमत्तांचा पुनर्विकास करणे.
- बी.आय.टी. चाळी, अर्धपक्क्या छपऱ्या आणि महापालिका वसाहती यांच्या दुरुस्त्या आणि परिरक्षण करणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्यादृष्टीने आगामी वर्षात खालील उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद (रुपये कोटीत)
➤ महापालिका मालमत्तांचा पुनर्विकास	(एक) बीआयटी चाळी, अर्धपक्क्या छपऱ्या, संपादित मालमत्ता आणि महापालिका वसाहती यांच्या विशेष दुरुस्त्या व पुनर्विकास करणे.	५५.४८
	(दोन) संक्रमण शिबीरांचे बांधकाम करणे.	५.००
	(तीन) महापालिका कर्मचा-यांच्या विविध निवासस्थानांची बांधणी/पुनर्बांधणी करणे	१९.७०
	(चार) महानगरपालिकेच्या मालकीच्या सध्या उपयोगात नसलेल्या वास्तु/इमारती यांचा विकास करणे.	१०.००
➤ महापालिका मालमत्तांच्या दुरुस्त्या आणि परिरक्षण	चाळी, अर्धपक्क्या छपऱ्या यांच्या दुरुस्त्या, पाण्याचे पंप बदलणे, रिवायरिंगची कामे करणे इत्यादींसह गरीब वर्गातील लोकांच्या मोडकळीस आलेल्या घरांच्या व्यापक दुरुस्त्या करणे.	१६.८२

४. अपेक्षित फलश्रुती :

- महापालिकेच्या मोडकळीस आलेल्या मालमत्तांचा, विकास नियंत्रण नियमावलीच्या नियम क्र. ३३(७), ३३(८), ३३(९) मधील तरतुदीनुसार पुनर्विकास केल्यामुळे समाजामधील गरीब वर्गाला चांगल्या प्रकारची निवासस्थाने पुरविली जातीलच परंतु महापालिकेला मोठ्या संख्येने प्रकल्पबाधीत व्यक्तींसाठी टेनामेंटसही उपलब्ध होतील. परिणामी रस्ता रुंदीकरणाच्या प्रकल्पासह अनेक प्रकल्प त्वरेने निकालात काढण्यासाठी प्रशासनाला मदत होईल.
- महापालिकेच्या धोकादायक इमारतींचे संरक्षण करण्यात येईल.

५. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

	(रुपये कोटीत)
अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१०७.००
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	९४.९०
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	२०१.९०

गलिच्छ वस्ती सुधारणा

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

महानगरपालिका/ शासन आणि खाजगी जमिनींवरील अधिसूचित गलिच्छ वस्त्यांमधील नागरी सुखसोयींमध्ये सुधारणा करण्याच्या अनेक उपाययोजना गलिच्छ वस्ती सुधार योजनेअंतर्गत पार पाडल्या जातात.

२. शहरातील गरीब जनतेला अधिक चांगल्याप्रकारचे राहणीमान उपलब्ध करून देण्यासाठी अधिसूचित गलिच्छ वस्त्यांमधील मूलभूत नागरी सेवासुविधांमध्ये सुधारणा करण्यावर गलिच्छ वस्ती सुधार योजने अंतर्गत लक्ष केंद्रित केले आहे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्यादृष्टीने आगामी वर्षात खालील उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद (रुपये कोटीत)
➤ अधिसूचित गलिच्छ वस्त्यांमधील मूलभूत नागरी सुखसोयींमध्ये सुधारणा	(एक) विविध गलिच्छ वस्त्यांमध्ये शौचकूपांच्या मुख्य दुरुस्त्या आणि सिमेंट काँक्रीटच्या मार्गिका, रस्ते, गटारे, प्रकाश व्यवस्था, धुण्याच्या जागांसह स्वच्छतेच्या सोयी आणि पाणी पुरवठ्याची व्यवस्था यासारखी संकीर्ण कामे करणे	२०३.१९
	(दोन) विविध गलिच्छ वसाहतीमधील ए.पी. ब्लॉक्स / पी.एस.सी. ब्लॉक्स यांच्या सेप्टिक टँकच्या दुरुस्त्या आणि त्यामधील मळ काढणे तसेच संलग्न कामे करणे.	१५.००
	(तीन) प्रिपेड जलमापके आणि जलजोडणी पुरविणे	५.००
	(चार) गलिच्छ वस्तीमधील कनेक्शन्सचे बंच काढणे.	११.७५

४. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

	(रुपये कोटीत)
अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	४०.५२
ब) महसुली अर्थसंकल्प अंदाज	२५७.७०
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	२९८.२२

करनिर्धारण व संकलन खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मालमत्ता कर आणि जकात हे मुंबई महानगरपालिकेच्या उत्पन्नाचे प्रमुख स्रोत आहेत. करनिर्धारण व संकलन खात्यामार्फत बृहन्मुंबईतील मालमत्तांवरील मालमत्ता कराचे व मुंबईत येणाऱ्या मालावरील जकातीचे संकलन केले जाते. ह्या स्रोतांपासून मिळणाऱ्या उत्पन्नामध्ये वाढ करण्यासाठी शक्य ते सर्व प्रयत्न करित असताना या व्यवहारातील पारदर्शकता आणि जनतेच्या सोयी याकडे दुर्लक्ष करून चालणार नाही.

२. अतएव, महसुलाचे लक्ष्य गाठण्याव्यतिरिक्त या खात्याने खालील प्रमुख उद्दिष्टांवर लक्ष केंद्रित करणे आवश्यक आहे.

- करनिर्धारणाची प्रक्रिया सुसूत्रित आणि पारदर्शक करणे.
- करदाते व जकातदाते यांना कर/जकात सहज व सुलभरित्या भरणे शक्य होण्यासाठी सुविधा पुरविणे.
- नियमित व वेळेवर कर भरण्यासाठी करदात्यांना उत्तेजन देणे.
- वादग्रस्त प्रकरणांमध्ये अडकलेली रक्कम मिळविण्यासाठी अशी प्रकरणे लवकर निकालात काढणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

		(रुपये कोटीत)
उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ नियमित व वेळेवर कर भरण्यासाठी करदात्यांना उत्तेजन देणे.	● सर्व मूल्यनिर्धारित मालमत्तांच्या मालकांसाठी/ कायदेशीर रहिवाशांसाठी करदाता कल्याण योजना सुरु करणे.	१६.००
➤ वादग्रस्त प्रकरणे लवकर निकालात काढणे.	● मालमत्ता करनिर्धारणाची वादग्रस्त प्रकरणे सेटलमेंट अँडव्हायझरी बोर्डामार्फत न्यायालयीन बाह्य समझोत्याद्वारे लवकर निकालात काढणे.	१.००

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ प्रशासकीय कार्यक्षमता तसेच नागरीकांच्या सोयी वाढविण्याच्या दृष्टीने जकात नाक्यांवरील सुविधांची दर्जोन्नती.	(i.) सुनियोजित आरेखने व स्कॅनर्स, 'इन-मोशन' वजन काटे इत्यादींसारखी आधुनिक उपकरणे उभारून जकात नाक्यांची दर्जोन्नती/आधुनिकीकरण करणे.	१००.०१
	(ii.) पूर्व द्रुतगती महामार्ग जकात नाक्याच्या विस्तारीकरणासाठी डंपिंग ग्राऊंड जवळील भूखंडाचा विकास करणे.	२.८०
	(iii.) मुलुंड-ऐरोली लिंक रोड जकात नाक्याच्या सभोवतालच्या परिसराचा विकास करणे.	२.७०
	(iv.) मुंबई-पनवेल महामार्गावर मानखुर्द जकात नाक्याजवळ प्रवेशद्वार बांधणे.	१.००
	(v.) पश्चिम द्रुतगती महामार्गावर दहिसर जकात नाक्याजवळ प्रवेशद्वार बांधणे.	५.००
➤ करनिर्धारण व संकलन खात्याच्या कार्यालयीन पायाभूत सुविधांची दर्जोन्नती.	<ul style="list-style-type: none"> करनिर्धारण व संकलन खात्याच्या संगणकीकरणासाठी पायाभूत सुविधा पुरविणे. 	०.२२

४. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	११४.५४
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१३४.७१
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	२४९.२५

विकास नियोजन खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

मुंबईच्या विकासासाठी नियोजन आराखड्यात रस्ता रुंदीकरण, उद्याने, मंडया, खुली नाटयगृहे इत्यादींसारख्या विविध हेतूसाठी भूखंड राखून ठेवलेले / आरक्षित केलेले असतात. महानगरपालिकेचे विकास नियोजन खाते विविध सार्वजनिक उद्दिष्टांसाठी आरक्षित भूखंड संपादन करण्याचे काम पार पाडते व त्याद्वारे नियोजन आराखड्याची उद्दिष्टे साध्य करण्याचा प्रयत्न करते.

२. विकास नियोजन खात्याची उद्दिष्टे खालीलप्रमाणे आहेत.

- शहर आणि उपनगरांच्या विकास अग्रक्रमानुसार करावयाच्या विकासकामांसाठी मुंबईतील विविध सार्वजनिक उद्दिष्टांसाठीचे भूखंड संपादन करणे.
- इमारती / मोकळ्या जागांचा विकास करण्याच्या कार्यक्रमांचे विकास नियंत्रण नियमावलीची काटेकोरपणे पूर्तता व्हावी या दृष्टिकोनातून नियमन करणे व चांगल्या प्रकारे इमारत बांधणीच्या पध्दतीचे संवर्धन करणे.

३. उपरोक्त उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या दृष्टीने आगामी वर्षात खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद (रुपये कोटीत)	
➤ विकास आराखड्यात विविध सार्वजनिक प्रयोजनासाठी राखीव ठेवण्यात आलेल्या भूखंडांचे संपादन	(i.) रस्त्यांवरील चिंचोळेपण (बॉटल नेक) काढण्यासाठी भूमी संपादन करणे. (ii.) क्रीडांगणे, मनोरंजन मैदाने, उद्याने इत्यादीकरिता भूमी संपादन करणे. (iii.) महानगरपालिका मंड्यांचे बांधकाम करण्यासाठी भूमी संपादन करणे. (iv.) शाळा, रुग्णालये इत्यादीसाठी भूमी संपादन करणे.	} १३४.३१	
➤ पर्यावरणपोषक इमारत बांधकाम पध्दतीस चालना देणे	● इको हाऊसिंग कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करणे		०.५०

४. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

	(रुपये कोटीत)
अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१३४.८१
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१२.५३
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	१४७.३४

सुरक्षा खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजांतील तरतुदींची ठळक वैशिष्टे व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

१. उद्दिष्टे व जबाबदाऱ्या

महानगरपालिकेच्या मालमत्ता उदा.इमारती, कार्यालये, रुग्णालये, उद्याने, पाण्याचे तलाव, धरणे इत्यादीचे संरक्षण

२. उपरोक्त जबाबदारी अधिक प्रभावीपणे पार पाडण्यासाठी आगामी वर्षात खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्याचे प्रस्ताविले आहे.

(रुपये कोटीत)

उद्दिष्टे	उपाययोजना (Measures)	तरतूद
➤ महापालिकेच्या मालमत्तांचे संरक्षण	(एक) सुधारित संनिरीक्षणासाठी महापालिकेची महत्वाची कार्यालये, विभाग कार्यालये / रुग्णालयांमध्ये सीसीटीव्ही / डीव्हीआर सिस्टीम बसविणे.	४.२६
	(दोन) विभाग कार्यालयाकरिता डोअर फ्रेम मेटल डिटेक्टर मशिन्स बसविणे.	०.२३
	(तीन) सुरक्षा अधिकाऱ्यांची चलनशीलता (Mobility) वाढविणे व त्यांना त्यांच्या नियंत्रणाखालील कर्मचाऱ्यांवर निकट पर्यवेक्षण करणे शक्य व्हावे यासाठी जीपगाड्या खरेदी करणे.	०.३५
	(चार) सुरक्षा चौक्यांचे बांधकाम करणे.	०.४८
	(पाच) एक्स-रे बॅगेज इन्स्पेक्शन यंत्रणा खरेदी करणे.	०.८०
	(सहा) व्हेहिकल सर्चिंग मिरर्स खरेदी करणे.	०.०२
➤ सुरक्षा कर्मचाऱ्यांची क्षमता वाढविणे	(एक) फायरिंग कौशल्याची दर्जोन्नती करण्यासाठी भांडुप संकुल प्रशिक्षण केंद्र येथील गोळीबार केंद्राचे बांधकाम करणे.	०.१०
	(दोन) गोळीबार सरावासाठी शूटर ट्रेनिंग यंत्रणा खरेदी करणे.	०.०९

३. सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजांमधील प्रस्तावित तरतुदी :

(रुपये कोटीत)

अ) भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	६.८९
ब) महसुली अर्थसंकल्पीय अंदाज	६०.८८
एकूण प्रस्ताविलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	६७.७७

प्रमुख लेखापाल (पापुमनि) खाते

प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय अंदाजातील तरतुदींची ठळक वैशिष्ट्ये व प्रमुख अपेक्षित फलश्रुती

- प्रमुख लेखापाल (पापुमनि) खात्याचे संगणकीकरण व स्वयंचलित यंत्रणा बसविणे.

(रुपये कोटीत)

उद्दीष्ट्ये	उपाययोजना	तरतूद
सॅप प्रणालीच्या सहाय्याने लेखा नोंदी ठेवणे.	● विविध प्रकारची माहिती व अहवाल त्वरित उपलब्ध होण्यासाठी. सुधारित व्यवस्थापकीय माहिती मिळण्यास मदत होईल व त्यामुळे चांगले नियंत्रण ठेवणे शक्य होईल व त्यामुळे खात्याच्या कार्यक्षमतेत वाढ होईल.	०.१८

सन २००७-०८ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामधील प्रस्तावित तरतूद

(रुपये कोटीत)

अ) प्रमुख लेखापाल (पापुमनि) खात्याचे भांडवली अर्थसंकल्पीय अंदाज	०.१९
ब) प्रमुख लेखापाल (पापुमनि) खात्याचे महसूली अर्थसंकल्पीय अंदाज	१८.२४
एकूण - प्रस्तावित अर्थसंकल्पीय तरतूद (अ + ब)	१८.४३

Storm Water Drains

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

It is an obligatory duty of the Corporation to maintain and clean drains and drainage works as per Section 61(a) of the Mumbai Municipal Corporation Act, 1888.

2. While taking a number of measures to transform Mumbai into a World Class City, it is imperative to protect this city from recurring floods in monsoon by strengthening the storm water drainage infrastructure. Accordingly, the focus of the Department is on the following objectives :-

- Upgrading the storm water drainage system in Mumbai with a view to minimizing water logging and ensuring quick dispersal of storm water in the city and its suburbs.
- Development of Mithi river and other rivers/nalla system in Mumbai by widening and training to avoid floodlike situations in future.

3. To achieve the above objectives, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year –

(Rs. in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Upgrading the storm water drainage system in Mumbai with a view to minimizing water logging and ensuring quick dispersal of storm water in the city and its suburbs	(i) Construction/ reconstruction/ improvement/ remodelling/ training/ widening of Storm Water Drains and setting up of pumping stations at probable flood sites as per BRIMSTOWAD Report.	273.84
	(ii) Provision for rehabilitation of structures along nallas/S.W.D.	50.00
	(iii) Repairs of collapsed walls on nallas and collapsed portions of culverts.	4.20
	(iv) Converting pipe culverts into box culverts, remodelling of existing culverts.	1.50
	(v) Desilting of arch drains, box drains, dhapa drains, nallas in the City and the Suburbs.	33.75
	(vi) Repairs of S.W.D.	235.20
➤ Development of Mithi River and other rivers/nalla system	• Widening and training of Mithi river coming under jurisdiction of M.C.G.M. and other rivers/nalla system in Brihanmumbai as per the recommendations of the consultant M/s C.W.P. & R.S. appointed by the State Govt.	80.00

4. Expected Outcomes :

- Minimizing risk of floods in Kurla, Kalina, Bandra-Kurla Complex, Sakinaka, Air India Colony, L.B.S. Road, Marol Military Colony, Versova, Goregaon, Kandivali, Borivali and Dahisar areas due to installation of storm water pumping stations.
- Development of Mithi river and other rivers like Dahisar river / Poisar river, along with widening and training so as to minimise the chances of flooding.
- Desiltation of about 334 kms of drains will improve their carrying capacity.
- Upgradation of 38 kms of storm water drains in accordance with 50 mm / per hour rainfall criteria so as to reduce water logging.

5. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs.in crores)

a)	Capital Budget Estimates	550.52
b)	Revenue Budget Estimates	361.72
	Total Budget Provision proposed (a + b)	912.24

Roads, Traffic and Bridges

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

As per Mumbai Municipal Corporation Act, 1888, it is an obligatory duty of the Corporation to construct, maintain, alter and improve public streets, bridges, causeways and the like.

2. Total length of the roads in Mumbai city is 1941.16 k.m. which includes 506.46 k.m. in the City limits, 927.65 k.m. in the Western Suburbs and 507.05 k.m. in the Eastern Suburbs. With the objective of having weatherproof roads with excellent riding quality, a move towards cement-concretization of roads was started in 1991 and up till now, total 371.67 k.m. of cement concrete roads have been constructed in a phased manner. Since Mumbai city aspires to become a world class city, it is necessary to upgrade the road infrastructure to international standards. Accordingly, the focus in this sector is on the following –

- Preparing roads of International standards with improved technology, using appropriate design standards.
- Construction of new footpaths for the convenience of pedestrian traffic
- Upgradation of traffic system and development of traffic islands.
- Installation of street furniture of excellent quality.
- Improving the aesthetic appeal of the city roads.

3. To achieve the above objectives, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs.in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Upgradation of road	(i) Constructing cement concrete roads.	228.36
	(ii) Construction of new high quality asphalt roads, repairs of existing roads by using trenchless technology as per the report of the Standing Technical Advisory Committee	335.53
	(iii) Widening and improvement of various roads.	
	(iv) Widening of roads in the City by adding setback lands	
➤ Construction of footpaths	(i) Construction/reconstruction and improvement of footpaths in Greater Mumbai	5.50
	(ii) Beautification of footpath and seafront at Haji Ali Sea-face	5.00
➤ Improvement of traffic systems	(i) Providing and maintaining traffic signals at various junctions, providing road dividers to avoid traffic jam.	8.20
	(ii) Maintaining street lighting system and providing direction boards.	
	(iii) Providing street furniture.	22.00
	(iv) Construction of bridges and subways for crossing the road as well as repairs and improvements.	272.88
	(v) Works related to Traffic Management Safety Scheme; Technical Assistance, SATIS, Area Traffic Control etc. under M.U.T.P.	76.10

Objectives	Measures	Provisions
➤ Improving the aesthetic appeal of roads	• Beautification and landscaping of major roads and traffic islands in city and suburbs.	7.25
➤ Development of Parking	• Preparation of master plan for development of public parking spaces in Brihanmumbai.	5.00

4. Expected Outcomes :

- 194 km of Asphalt roads, constructed using improved design, will last longer and there will be substantial saving in the expenditure on road maintenance.
- 106 km of longer lasting cement concrete roads, mostly in water logging prone areas would be constructed.
- Creation, construction and improvement of footpaths would considerably improve pedestrian traffic.
- Due to Construction of 7 Vehicular Bridges on Creeks and Nallas, 3 R.O.Bs. (under MUTP) and 8 F.O.Bs. there will be reduction in the number of accidents and less obstruction for vehicle drivers.
- Control and streamlining of traffic will be facilitated by road dividers, direction / signage boards.

5. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs.in crores)

a)	Capital Budget Estimates	
	1) Asphalt Roads	335.53
	2) Footpaths	5.50
	3) Cement Concrete Roads	228.36
	4) Traffic Operation	118.58
	5) Bridges	272.88
	Total (a)	960.85
b)	Revenue Budget Estimates	
	1) Roads and Traffic Operation	469.05
	2) Bridges	4.05
	Total (b)	473.10
	Total Budget provision proposed (a+ b)	1433.95

Hydraulic Engineer Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

The main function of this department is to operate and maintain the entire water supply system of Mumbai and to provide pure and clean water to the citizens in Mumbai as per Section 61(b) of the MMC Act 1888. The key objectives before the department are:-

- Improving the quality of water by preventing contamination and taking other appropriate measures.
- Improving access to safe drinking water through expansion of water supply network.
- Reducing the proportion of non-revenue water.
- Reducing operational costs

To achieve the aforesaid objectives, the following measures are proposed to be undertaken in ensuing year

Objective	Measures	Provision (Rs.in crores)
Improving the quality of water by preventing contamination and taking other appropriate measures.	<ul style="list-style-type: none"> • Replacement & Rehabilitation of old pipelines For prevention of water contamination, the department has taken up an ambitious programme in hand which involves replacement of small dia. Water Mains of about 171 kms. at a cost of Rs.98 crores and rehabilitation of 215 kms. of small dia. Water Mains at a cost of Rs.166 crores along with replacement of some of the Trunk Mains, including replacement of some of the Sluice Valves, at a cost of Rs.92 crores. It is proposed to carry out this programme in two phases. 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Replacement of old pipelines <ul style="list-style-type: none"> ➤ In the year 2006-07, under Phase-I, water mains of 60 kms. length were replaced. ➤ In the year 2007-08, under Phase-II, 105 kms. of Water Mains are expected to be replaced. 	80.00

	<ul style="list-style-type: none"> ● Rehabilitation of old pipelines <ul style="list-style-type: none"> ➤ In the year 2006-07, under Phase-I, Water Mains of the length of 50 kms. were rehabilitated. ➤ In the year 2007-08, under Phase-II, rehabilitation of 113 km. Water Mains are expected to be completed. 	40.00
	<ul style="list-style-type: none"> ● Replacement of pipeline from Tarali to Tansa <ul style="list-style-type: none"> ➤ The water from Tansa is supplied to Mumbai City through 2 nos. of water mains of 1800 mm. dia. These pipelines were laid in the year 1930 and have become very old. Over a period of time, these lines have become worn out as thickness of these water mains has got reduced due to the action of air and rain. This causes frequent bursts at various locations and considerable quantity of water gets lost. Therefore, an ambitious programme has been taken up for replacement of these mains from Tarali to Tansa by a new pipeline of 2750 mm. dia. and 45 km. length. This project is expected to be completed over a period of 5 years. The estimated cost of this project is Rs.800 crores. 	10.00
	<ul style="list-style-type: none"> ● Electro Chlorination <ul style="list-style-type: none"> ➤ Many service reservoirs are situated in densely populated areas. This could become hazardous to the people in the event of leakage of chlorine gas. Hence it is proposed to replace the old chlorination plants by electro chlorinators. 	1.50
Improving access to safe drinking water through expansion of water supply network.	<ul style="list-style-type: none"> ● Extension of Distribution Network <ul style="list-style-type: none"> ➤ 74 kms of water mains (8 kms. in City, 34 kms. in the Western Suburbs and 32 kms. in the Eastern Suburbs) are proposed to be laid. 	136.00

Reducing the proportion of non-revenue water (NRW).	<ul style="list-style-type: none"> • Water Audit & NRW Reduction Programme <ul style="list-style-type: none"> ➤ In order to minimize leakage of water, detailed water audit of the complete water supply network and related improvement measures are proposed to be undertaken. This work will be done by the experts in this field and would eventually lead to reduction of the quantum of non-revenue water. 	32.00
	<ul style="list-style-type: none"> • Installation of Water Meters <ul style="list-style-type: none"> ➤ In order to regulate per capita consumption and to promote judicious use of water, it is felt necessary to introduce Telescopic Rate structure for domestic users for which it is necessary to have all the water meters in working condition. For this, it is proposed to install new meters on all water connections through reputed Agencies which would also be responsible to operate, maintain and read them. 	120.00
Reducing operational costs	<ul style="list-style-type: none"> • Energy Audit <ul style="list-style-type: none"> ➤ The Energy Audit of water supply installations has been taken up with a view to reducing the electrical consumption and thereby the operational costs. The interim report of the Energy Audit Consultants has been received and is under scrutiny for actual implementation during 2007-08. 	5.00
Improving aesthetic appeal of the City	<ul style="list-style-type: none"> • Creation of Theme-based Gardens <ul style="list-style-type: none"> ➤ Under the guidance of a panel of eminent consultants appointed by the MCGM, spectacular gardens and landscapes are proposed to be created at various Pumping Stations, Reservoirs and lands belonging to H.E.'s Department like (i) Worli Hill Reservoir, (ii) Bhandarwada Hill Reservoir, (iii) Veravali Reservoir, (iv) Bhandup Reservoir, (v) Dr. Babasaheb Ambedkar Udyan, Powai, etc. 	24.00

	<ul style="list-style-type: none"> • Beautification of Powai Lake front <ul style="list-style-type: none"> ➤ It is proposed to complete the beautification of the Powai Lake during 2007-08 which involves construction of a promenade between the lake boundary and Adi Shankaracharya Marg along with decorative street furniture and musical fountains. 	11.00
--	--	-------

Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08

(Rs.in crores)	
A) Capital Budget for H.E. Department	698.18
B) Revenue Budget for H.E. Department	686.05
Total - Budget provision proposed (A + B)	1384.23

Water Supply Project Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

In the context of augmenting the Water supply to Mumbai, the Water Supply Project Department has the responsibility of taking up projects like III-A Mumbai Water Supply Project and Middle Vaitarna Water supply Project, etc., taking into consideration the recommendations of the Committee set up by the State Govt. under the Chairmanship of Dr. M.A. Chitale. Accordingly, the department is implementing the following projects, which are at various stages.

(Rs.in crores)

Objective	Measures	Provision
<i>Augmentation of water supply to Mumbai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • IIIA Mumbai Water Supply Project <ul style="list-style-type: none"> ➤ Construction of 455 MLD capacity Water Treatment Plant at Panjrapur (nearing completion). ➤ Laying 3000 mm. dia. (4.5 kms) rising main between Pise-Panjrapur which is to be joined in 9 places to the existing water mains. Laying 3000 mm. dia. water mains from Pise to Amne Bridge. ➤ P/L 3000 mm.dia. (6km.) M.S.W.M. from Mulund Goregaon Link Road Eastern Express Highway Junction to Tagore Nagar, Vikhroli (E) Phase-I. ➤ P/L 3000 mm. dia. water main between Tagore Nagar, Vikhroli (E) and Amar Mahal - Phase-II. ➤ P/L 1800 mm. dia./1500 mm. dia./1200 mm. dia. water mains from Charkop Tunnel (nearing completion). ➤ Civil works at Pumping Stations at Pise & Panjrapur (nearing completion). 	<p>9.32</p> <p>0.60</p> <p>30.35</p> <p>81.67</p> <p>8.12</p> <p>0.50</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Electrical & Mechanical works at the Pumping Plants at Panjrapur along with electrical & mechanical works at the Pumping Plants at Pise (nearing completion). 	2.05
Augmentation of water supply to Mumbai	<ul style="list-style-type: none"> • IV Mumbai Water Supply Project <ul style="list-style-type: none"> ➤ Construction of Middle Vaitarna Dam. 100.00 ➤ Construction of approach roads at Dam site & bridges. 7.25 ➤ Construction of offices, colonies & allied infrastructure at Dam site. 9.00 ➤ Payment to the Forest Department. 0.92 ➤ The Central Design Organisation (CDO) Nashik, a division of Irrigation Deptt. Govt. of Maharashtra has been appointed as consultants by the MCGM for preparation of the design for the dam, the cost estimates, the draft tenders and for carrying out the related detail engineering studies for these works. 5.00 ➤ Conveyance System for Middle Vaitarna Project - Providing & laying 3000 mm internal dia. M.S. water mains including cement mortar lining from inside & allied works. 125.00 ➤ Construction of Intake Tower at Modak Sagar and Shaft at Bell-Nalla and construction of Underground Tunnel in between. 25.00 ➤ Construction of 900 MLD Water Treatment Plant at Bhandup. (Civil, Mech.& Elect. works) 25.00 ➤ Construction of 900 MLD Pumping station, including Rising Main, Chlorine Contact Tank & Balancing Tank (Reservoir) at Bhandup (Civil Works). 60.00 ➤ Supply, erection, testing etc. of new Pumping Plant & construction of electrical switchyard works at Bhandup (M&E works). 1.00 	

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Telecommunication works & electric power supply to Middle Vaitarna Project from MSEB . ➤ P/L 3000 mm. dia. water main between Yewai and Pogaon ➤ Replacement of old Chlorination Plants by Electro-chlorinators 	15.00
		0.53
		0.71
Augmentation of water supply to Mumbai	<ul style="list-style-type: none"> • Preparing Feasibility Report for the proposed Gargai/Pinjal Water Supply Project <ul style="list-style-type: none"> ➤ Preparation of feasibility report for the Gargai/Pinjal Water Supply Projects proposed by the Expert Committee headed by Dr. M.A. Chitale. 	1.90
Construction of Underground Tunnels for Improving Distribution Network	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnels <ul style="list-style-type: none"> ➤ Underground Tunnel from Malbar Hill Reservoir to Cross Maidan (costing Rs.102.14 crores). ➤ Underground Tunnel from Ruparel College to Maroshi (costing Rs.315.52 crores). ➤ Construction of Underground Tunnel from Veravali to Yari Road (costing Rs.187.14 crores). 	15.00
		40.00
		60.00

Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08

(Rs.in crores)	
A) Capital Budget for W.S.P. Department	649.18
B) Revenue Budget for W.S.P. Department	11.36
Total - Budget provision proposed (A + B)	660.54

Sewerage Operation Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

Under section 61 (a) of the MMC Act 1888, the Sewerage Operation Department of the MCGM is entrusted with the work of Operation & Maintenance of a vast sewerage network comprising 49 pumping stations, 7 Waste Water Treatment Facilities and 1400 Km. of sewer lines. The Key objectives of the department are (i) Timely replacement and replacement of the old ageing sewer lines (ii) reduction of operational expenses while maintaining the stipulated discharge standards. Some of the sewer lines currently in use were laid way back in 1860. Hence, it is necessary to replace and rehabilitate such sewer lines, so as to increase the capacity and life of the sewer network and also to take appropriate measures to bring down the operational costs.

It is important to undertake replacement / rehabilitation of the existing sewerage network, especially where the lines are very old.

(Rs.in crores)

Objective	Measures	Provision
To increase the capacity and life of sewer network	<ul style="list-style-type: none"> • Replacement and Rehabilitation of sewer lines <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rehabilitation of 5.8 km. sewer line by using trenchless technology and 6.33 km., by using pipe bursting method in phase II. ➤ Condition Assessment of 240 kms. of old sewer lines in ward A to E (i.e. Zone-I). ➤ Condition assessment of old sewer lines in the wards under Zone-II 	71.00
		4.50
		5.00
Flood Protection Measures at Waste Water Treatment Plants/Pumping Stations	<ul style="list-style-type: none"> • Anti-flooding measures at Waste Water Treatment Plants/Pumping Stations such as construction of compound walls, raising the height of panels, providing dewatering arrangement, providing water proofing, etc. in order to prevent ingress of water at various pumping stations. 	1.10

Reduction of operational costs	<ul style="list-style-type: none"> • Energy Audit <ul style="list-style-type: none"> ➤ With a view to saving energy, a comprehensive Energy Audit at all Waste Water Treatment Plants is taken up through a reputed consultant. Implementation of the measures recommended by the Consultant would result in significant savings in the energy bill. 	2.00
ISO 9001-2000 certification for major Waste Water Treatment facilities	<ul style="list-style-type: none"> • ISO 9001-2000 certification for the Pumping Stations and the Waste Water Treatment Plants in the Eastern & Western Suburbs. 	0.15
Landscaping & Beautification of Gardens	<ul style="list-style-type: none"> • Landscaping and beautification of Gardens at Dadar Pumping Station and other major Sewage Treatment Plants like (i) Colaba W.W.T.F., (ii) Bandra I.P.S./E.P.S., (iii) Versova W.W.T.F., (iv) Bhandup W.W.T.F., (v) Ghatkopar W.W.T.F., etc. Renowned consultants have been appointed to provide architectural services for these works. According to their suggestions, spectacular Gardens are proposed to be created at all these locations. 	39.55

Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08

(Rs.in crores)	
A) Capital Budget for S.O. Department	285.41
B) Revenue Budget for S.O. Department	445.42
Total - Budget provision proposed (A + B)	730.83

Sewerage Project Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

The main function of this department is to lay sewer lines in Mumbai for disposal of daily sewage. The works of laying of sewerage lines with Micro tunneling and other trenchless techniques are in progress.

(Rs.in crores)

Objective	Measures	Provision	
To extend sewerage network in Mumbai for proper disposal of sewage	<ul style="list-style-type: none"> ● Installation & laying of sewers <ul style="list-style-type: none"> ➤ Under M.S.D.P. (Stage-II), laying pipeline of 5.95 km. at 29 locations by trenchless technology. ➤ Under M.S.D.P. (Stage-II), upsizing the sewer lines at 38 locations in Eastern Subs. & Western Subs. by pipe bursting method. ➤ Under M.S.D.P. (Stage-II), laying sewer lines in the City & Suburbs by conventional and micro-tunneling method. ➤ Laying additional sewer lines below the concrete roads being laid in Mumbai. 	<p>23.30</p> <p>15.95</p> <p>4.77</p> <p>12.00</p>	
	Improvements to Sewage Pumping Stations	<ul style="list-style-type: none"> ● Mechanical & Electrical Works at Sewage Pumping Stations <ul style="list-style-type: none"> ➤ Under M.S.D.P. (Stage-II), providing trash racks at 5 locations before admitting sewage, in the deep collector tunnel, leading to Bandra IPS & New Ghatkopar Ppg. Station. ➤ Under M.S.D.P. (Stage-II), study for Elimination / Development of inverted siphon, at Bangur Nagar, Goregaon (Feasibility Report received from the Consultant). ➤ Electrical works at Globe Mill passage & Shimpoli Pumping Station and for augmentation. 	<p>8.40</p> <p>0.80</p> <p>2.00</p>

Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08

(Rs.in crores)

A) Capital Budget for S.P. Department	182.07
B) Revenue Budget for S.P. Department	20.99
Total - Budget provision proposed (A + B)	203.06

Mumbai Sewage Disposal Project Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

To extend the coverage of sewerage facilities to the unserved areas of Mumbai, MSDP Phase-II (Priority Works), costing Rs.1896 crores is undertaken. Component-I of this project was posed to the Central Govt. for financial assistance under the JNNURM scheme and the same has been approved. As per the said scheme, Grant-in-aid, equivalent to 35% and 15% of the expenditure will be available from the Central Govt. and the State Govt. respectively. The balance 50% cost of the work is to be borne by raising loan from internal sources. The remaining components of the M.S.D.P. (Phase-II Priority Works) would be submitted to the Govt. of India under JNNURM during 2007-08.

(Rs.in crores)

Objective	Measures	Provision
To improve & extend sewerage facilities to uncovered sewer areas	➤ Consultancy services for MSDP (Stage-II Priority Works) - Detailed engineering & designing	63.00
	➤ Implementation of works recommended by M.S.D.P. (Stage-II) Consultants	50.00
To extend sanitation coverage to unserved slum areas of Mumbai	<ul style="list-style-type: none"> • Slum Sanitation Programme (SSP)-II <ul style="list-style-type: none"> ➤ The objective of SSP- II is to make available 35000 additional toilets in the slums up to 2011 where basic facilities of sanitation are lacking at present. A proposal is passed by the Standing Committee last year to carry out works worth Rs.37.50 crores. 	15.00

Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08

(Rs.in crores)

A) Capital Budget for M.S.D.P. Department	160.54
B) Revenue Budget for M.S.D.P. Department	5.43
Total - Budget provision proposed (A + B)	165.97

Health and Medical Services

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

Taking measures to prevent and check spread of dangerous diseases, to establish as well as maintain public hospitals, dispensaries and maternity homes and to carry out other measures necessary for maintenance of public health is an obligatory duty of the M.C.G.M. The Corporation is determined to provide high quality medical and public health services to the citizens through its three major hospitals, five specialized hospitals, sixteen peripheral hospitals, one hundred and sixty two dispensaries and one hundred and sixty eight health posts.

2. The key objectives of the department are as follows : -

- Extending effective, preventive and promotive health-care-services to the citizens through Primary Health Posts.
- Controlling and preventing infectious diseases and epidemics.
- Eradication of Polio and other diseases like Malaria, T.B., Leprosy etc. under various National Health Programmes.
- Providing medical services of high standards through its major hospitals, peripheral hospitals and specialized hospitals.
- Upgradation of Medical Institutions run by the Corporation.

3. To achieve these objectives, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs.in crores)

Measures	Provisions
Health Department	
• Controlling and preventing Epidemics and other infectious diseases	
• Strengthening of Primary Health Care Infrastructure	
(i) Repairs to the existing Health Posts, construction/addition/alteration of premises for new Health Posts and purchase of furniture, instruments etc. under I.P.P.-V in Brihanmumbai Mahanagarपालिका.	10.00
• Implementation of National Health Programmes	
(i) Purchase of insecticides and equipments for vector control.	} 54.16
(ii) Implementing fogging programme effectively to reduce mosquitoes.	
(iii) Purchase of medicines and instruments.	
(iv) Pulse Polio Immunisation	5.05
• Development/Improvements of Cemeteries	10.37
• Providing High quality medical services	
(i) Development of Post Partem Centres	10.00
(ii) Construction of Arogya Bhavan in the premises of Kasturba Hospital.	5.00
(iii) Upgradation of Maternity Homes	15.00

(Rs.in crores)

Measures	Provisions
<ul style="list-style-type: none"> • Major Hospitals 	
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> K.E.M. Hospital 	
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Modernisation and Upgradation of K.E.M. Hospital 	37.33
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Providing Digital Radiology Services to Radiology Department. 	9.00
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Purchase of Neuro-navigation System. 	2.10
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Comprehensive repairs/restoration of K.E.M Hospital main building (Heritage Building) 	11.50
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Purchase of Liquid Chromatography Mass Spectrometer for Clinical Pharmacology Department 	1.25
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Upgradation of Plasma Centre 	5.00
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Purchase of Ventilator 	1.00
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> L.T.M.G. Hospital 	
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Construction of additional 3rd, 4th and 5th floors over the new O.P.D. and Mortuary building. 	3.00
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Construction of Post Mortem Building 	5.00
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Construction of additional floors for O.P.D. building 	5.00
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Purchase of M.R.I. machine. 	1.00
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Work of giving face-lift to the OPD of L.T.M.G. Hospital (Heritage Building) 	2.73
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Purchase of Ventilator 	1.00
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> B.Y.L. Nair Hospital 	
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Work of giving face-lift to the OPD of B.Y.L. Nair Hospital (Heritage Building) 	12.00
<ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> <ul style="list-style-type: none"> ○ Improvement and upgradation of Emergency Medical Service Centre. 	3.22

(Rs.in Crores)

Measures	Provisions
○ Improvement of internal roads in B.Y.L. Nair Hospital premises.	2.00
○ Purchase of furniture for medical branch/departments in the additional seven floors constructed in the premises of B.Y.L. Nair Hospital, OPD Building.	2.30
○ Purchase of M.R.I. machine.	7.00
○ Purchase of Ventilator	1.00
• Medical Colleges	
○ Construction of new buildings for students' hostels, Cardiac-and-Neuro-Science Centre and other activities in G.S.M. College.	10.25
○ Construction of new 'L' shaped building (1+4 storey) in Nair Hospital Dental College premises.	6.50
○ Purchase of Digital 300 MA extra oral heavy body machine for Nair Hospital Dental College.	1.00
• Peripheral Hospitals	
○ Facelift of OPDs of important Peripheral Hospitals viz. Rajawadi Hospital, Bhagwati Hospital, K.B. Bhabha Hospital (Kurla), Bhabha Hospital (Bandra), V.N. Desai Hospital (Santacruz).	12.18
○ General/Major/Structural repairs, improvement and additional Constructions in Peripheral Hospitals viz. K.B. Bhabha Hospital (Bandra), Bhabha Hospital (Kurla), Bhagwati Hospital, Rajawadi Hospital, R.N. Cooper Hospital, V.N. Desai Hospital (Santacruz), M.W. Desai Hospital, M.T. Agarwal Hospital (Mulund, West), Centenary Hospital (Govandi), K.M.J.P. Hospital (Vikhroli), S.V.Savarkar Hospital, Mulund, S.K. Patil Hospital, Siddharth Nagar Hospital.	18.54
○ Redevelopment of Kandivali Centenary Hospital, Kandivali (West)	24.00
○ Redevelopment of Bhagavati Hospital Complex	5.00
○ Reconstruction of R.N. Cooper Hospital	15.00

(Rs.in Crores)

Measures	Provisions
○ Construction of new building for Centenary Hospital, Govandi	1.00
○ Purchase of medical equipments to establish Neurology Department in Bhagavati Hospital and Rajawadi Hospital	0.90
○ Purchase of Medical equipments for emergency services wards at K.B. Bhabha Hospital, Bandra, Bhagavati Hospital, Rajawadi Hospital	9.68
○ Starting C.T. Scan services at Bhagwati Hospital Borivali, Rajawadi Hospital Ghatkopar, V.D. Savarkar Hospital Mulund., V.N.Desai Hospital Santacruz	6.40
Specialised Hospitals	
○ Upgradation of Auditorium, construction of new building for offices in the compound of Kasturba Hospital and improvement of Kasturba Hospital Campus	10.00
Woman and Child Welfare	
○ Providing limbs to physically handicapped women and children below 14 years	2.00
Miscellaneous	
○ Construction of pavements at various Municipal Hospitals	10.00
○ Improving entrances including signages at various Municipal Hospitals	1.50
○ Purchase of Well Equipped Ambulance for City, Western & Eastern Suburbs	0.45

4. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs. in crores)

a)	Capital Budget Estimates	415.07
b)	Revenue Budget Estimates.	889.12
	Total Budget provision proposed (a+b)	1304.19

Education Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

As per section 61 (q) of M. M. C. Act 1888, Primary education is an obligatory duty of the Corporation. This responsibility is discharged by the Education Department of Brihanmumbai Mahanagarपालिका. In order to improve the standard of education in municipal schools as well as to enhance the level of infrastructural facilities to achieve educational progress of school children and ultimately to reduce the drop-out rate of students as well as improve enrolment of new students in the municipal schools, Municipal Corporation of Greater Mumbai has decided to undertake various measures, effectively from the ensuing educational year.

2. The Primary Education is based on the text books, course curriculum, programme, schedule and guide lines, prescribed and approved by the State Government from time to time. The focus in this sector is on achieving the following goals :

- Improvement in the standard of education in municipal schools.
- Welfare measures for the municipal students.
- Strengthening and upgradation of school infrastructure.
- Supporting private institutions in the field of primary education so as to ensure universalization of primary education.

3. To achieve the above objectives, the following measures are proposed to be undertaken in ensuing year.

(Rs. in crores)

Objective	Measures	Provision
<p>➤ Improvement in the standard of education in municipal Schools</p>	<p>The following activities & programmes are proposed to be undertaken in order to improve the standard of education in municipal schools.</p> <ul style="list-style-type: none"> • To start 84 Mumbai Public Schools during 2007-08 with Jr. K. G., Sr. K. G. and 1st standard in English Medium. • To provide facilities such as Computer Laboratory, Language Development Project, modern furniture, sports material, etc. in municipal schools. • Computer education to the students. • Training to Municipal Teachers • Organisation of Balkotsav, Rallies, Camps, etc. 	<p>49.53</p>
<p>➤ Welfare measures for the municipal students.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • To provide free uniform, text books, note books, school bags, water bag, tiffin box, shoes and socks, etc. to all the students in all the municipal schools. • To provide flavoured milk to all students in all municipal schools • School feeding programme. (Mid-day Meal Programme) • School Health Programme involving regular health checkups for school children. • Physical education, sports facilities and excursion for school children. • To install water purifier in municipal schools during 2007-08. • Scout / Guide and Physical Training 	<p>205.25</p>

(Rs. in crores)

Objective	Measures	Provision
<p>➤ Strengthening & upgradation of school infrastructure.</p>	<p>In accordance with the recommendations of ‘Dhanuka Committee’, constituted as per the orders of Hon'ble High Court Mumbai, the following works are proposed to be undertaken during the financial year 2007-08 to upgrade the school infrastructure in Mumbai.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Construction of new school building • Construction of additional class rooms, repairs / re-construction of school buildings, including mechanical and electrical works, water proofing treatment, additional facilities for drinking water, construction of compound walls, repairs of sanitary blocks, etc. of 87 school buildings out of which works of 34 school buildings will be undertaken in the first phase. • To appoint Agency for comprehensive housekeeping including cleaning and security in Mumbai Public Schools 	<p>168.53</p>
<p>➤ Supporting private institutions in the field of primary education so as to ensure universalization of primary education.</p>	<p>Grant-in-aid is proposed to be paid to 427 Private Primary Aided Schools by the Corporation.</p>	<p>94.78</p>

4. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs. in crores)

A) Capital Budget Estimates	168.53
B) Revenue Budget Estimates	930.02
Total - Budget Provision proposed (A + B)	1098.55

Solid Waste Management/Transport Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

It is an obligatory duty of the Corporation to clean, remove and dispose of refuse in Mumbai. This responsibility is discharged by the Solid Waste Management Department of the Corporation. With a view to achieving the ultimate objective of transforming Mumbai into World Class City, it is imperative to raise the level of cleanliness in the city to international standards.

2. While striving to keep the city clean, it is imperative to comply with the guidelines spelt out by the Govt. of India and the Supreme Court of India in respect of scientifically and environmentally correct way of handling municipal solid waste. The focus, therefore, is on achieving the following goals through an integrated approach to solid waste management :

- Door to door collection leading to elimination of community bins on the road wherever possible.
- Containerised handling of solid waste to avoid manual handling by workers leading to better health and hygiene and elimination of visible waste.
- Transportation of solid wastes in closed vehicles and compactors. Transportation contracts based on full and timely collection of segregated wastes, optimal route planning and monitoring through GPS.
- Effective measures against littering by providing adequate number of litter bins and better enforcement by N.Ds. and enforcement squads.
- Central monitoring of selected major roads and areas to enforce “zero tolerance” of littering, including dumping of debris and second sweeping/mopping arrangements.
- Sweeping of major arterial roads with “power sweeping” machines.
- Purchase of mechanical sweeping machines including floor and toilet cleaning machines.

- Regulation of management and handling of debris generated due to construction, demolition and excavation and provision of “on-call” debris pick-up services through licenced agencies.
- Promotion and facilitation of segregation of wastes at source, recycling and decentralized composting of bio-degradable wastes.
- Implementation of an integrated waste disposal plan through public-private partnership including :
 - a) Scientific closure of Gorai Dumping Ground.
 - b) Extending the life of the waste disposal sites at Deonar and Mulund by partial closure, development of sanitary land fills and awarding contracts for large scale processing of waste with the help of modern technologies.
 - c) Development of the new waste disposal site at Kanjurmarg allotted by the State Govt. into a state-of-the-art facility after carrying out environmental impact assessment.
- Extending the coverage of the Dattak Vasti Yojana (Slum Adoption Scheme) to the whole slum population provided community based organization come forward to participate, with arrangements for training and monitoring their performance.

3. To achieve the above objectives, following measures are proposed to be taken in the ensuing year -

(Rs. in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Door to Door Collection & Segregation of Waste	(i) The present house to house collection is proposed to be increased from the existing 22% to at least 60%.	} 211.21
	(ii) To implement the provisions of Greater Mumbai Cleanliness and Sanitation Bye-Laws-2006, a novel scheme of engaging the services of private agencies on revenue sharing basis is proposed.	
	(iii) Comprehensive zonal transportation contract for garbage collection and transportation.	
	(iv) Gross implementation of scheme of segregation of dry and wet waste.	
	(v) Purchase of litter bins and refuse bins.	
➤ Improvement in vehicle fleet and Transportation of garbage in covered vehicles	(i) Transportation of garbage in closed vehicles and mini compactors and small vehicles.	} 51.78
	(ii) Purchase of necessary Closed Compactors, Stationary Compactors, J.C.B. Machines, Dumpers	
	(iii) Replacing outdated garbage vehicles including compactors	
	(iv) Replacing old vehicles and purchasing new vehicles for E. E.(T) Department	} 13.69
	(v) Setting up Solid Waste Complaint Redressal System which will be operational for 24 hours in all Wards	
	(vi) Supervision/control over refuse vehicles through G.P.S	

Objectives	Measures	Provisions
➤ Bringing unserviced area under coverage	(i) Making 'Dattak Vasti Yojana' applicable to all slums.	31.76
	(ii) Implementation of Mumbai Swachhata scheme.	14.00
➤ Processing of waste before disposal	(i) Recycling of dry waste	
	(ii) Conversion of wet waste into vermiculture manure	
	(iii) Implementation of Bio-gas Project	
➤ Scientific disposal of garbage at Dumping sites	(i) Construction and development of infrastructure of existing and new dumping ground and landfill sites for scientific land filling including processing (recycling of waste and allied works as well as closure activity).	81.75
	(ii) Construction and development of new refuse Transfer Stations	5.00
➤ Cleanliness campaign	(i) Cleansing of major roads through mechanical sweeping machine	4.79
	(ii) Purchase of small ride-on mechanical sweeping machines including floor and toilet cleaning machine.	26.00

4. Expected Outcomes :

- At least 60% coverage of house to house collection scheme.
- 100% slum population will be brought under the umbrella of “Dattak Vasti Yojana”.
- Transportation of refuse in closed containers will avoid foul smell
- Elimination of refuse bins and objective of “Community Spot Free Mumbai” in “non slum” areas will be achieved.
- Effective supervision on collection can be exercised due to implementation of G.P.S. on refuse vehicles.
- Capacity and life of the dumping ground will be increased due to segregation of waste into wet and dry garbage.
- Environmental balance will be maintained due to development and management of dumping ground.
- Mumbai city will be cleaner and more attractive due to well managed refuse collection and transportation.
- Clean roads and its surrounding area will create disease free and hygienic atmosphere for citizens of Mumbai.
- Cleanliness & Sanitation Byelaws, 2006 will be implemented universally in whole of Mumbai by engaging services of ‘Clean-up Marshalls’.

5. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs.in crores)

a) Capital Budget Estimates	
1) SWM Department	229.53
2) Transport Department	18.38
Total (a)	247.91
b) Revenue Budget Estimates	
1) SWM Department	810.19
2) Transport Department	204.44
Total (b)	1014.63
Total Budget Provision proposed (a+b)	1262.54

Garden Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

As Mumbai advances towards acquiring an international status, it is necessary to enhance its aesthetic appeal. Accordingly, the Corporation needs to undertake a number of works that not only add beauty to the city –scape but also attract tourists from far and near.

2. For upgrading the look and feel of the city and its suburbs, the following set of objectives has been fixed.

- Modernisation of City Zoo.
- Upgradation and revamping of Gardens.
- Upgradation of playgrounds.
- Development of children's parks with recreation facilities.
- Development of Botanical Garden.
- Development of Nursery using modern techniques.
- Protection and conservation of trees and enhancement of green cover.

3. To achieve these objectives, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs.in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Modernisation of City Zoo	<ul style="list-style-type: none"> Modernisation of Veermata Jijabai Bhosale Zoo. 	50.00
➤ Upgradation and revamping of gardens	(i) Development of theme gardens such as Welcome Garden, Oasis Garden, Sculptures Gardens etc. in the City and the Suburbs.	45.34
	(ii) Development and beautification of Shivaji Park, Dadar.	2.50
	(iii) Upgradation of existing gardens and development of new gardens.	9.55
	(iv) Development of children's parks with modern equipments and recreation facilities.	6.00
	(v) Development of Botanical Garden.	10.00
	(vi) Development of Nursery using modern technique like green house, tissue culture lab and modern propagation system.	5.00
➤ Upgradation and revamping of playgrounds	<ul style="list-style-type: none"> Upgradation of playgrounds under open space management scheme 	34.44
➤ Protection and conservation of the trees	<ul style="list-style-type: none"> Conservation of existing trees in the City and Suburbs, plantation and maintenance of new trees. 	24.64

4. Expected Key Outcomes :

- Finalization of Master Plan of the Zoo and approval by C.Z.A. and appointment of Agency for project execution.
- Creation of more than 20 spectacular gardens in various parts of the city
- Greener Mumbai.
- Creation of Botanical Garden.

5. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs.in crores)

a)	Capital Budget Estimates	180.99
b)	Revenue Budget Estimates	64.65
c)	Tree Authority	25.94
	Total Budget provision proposed (a+b+c)	271.58

Market Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

As per section 61 (h) of the Mumbai Municipal Corporation Act 1888, it is an obligatory duty of the Corporation to construct and maintain public markets and to regulate other markets.

2. To perform this duty effectively, the following goals need to be pursued -

- Maintenance and repairs of the existing municipal markets
- Redevelopment and modernisation of the existing municipal markets, in line with private markets.
- Providing Market facility to the citizens for procuring their daily requirements under one roof.

3. To achieve the above objectives, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

		(Rs.in crores)
Objectives	Measures	Provisions
➤ Maintenance and repairs of the municipal markets	(i) Conservation of M.J. Phule Market.	10.00
	(ii) Revamping and upgradation of Municipal Markets	} 5.31
	(iii) Waterproofing and special repairs to municipal Market buildings.	
➤ Redevelopment and modernisation of the municipal markets	<ul style="list-style-type: none"> • Redevelopment of markets as per the approved guidelines. 	

(Rs. in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Providing market facility to the citizens for procuring their daily requirements under one roof	<ul style="list-style-type: none"> • Construction of Municipal Malls. 	15.00

4. Expected Outcomes :

- Daily needs and conveniences will be available to the citizens at reasonable rates under one roof.

5. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs. in crores)

a)	Capital Budget Estimates	29.35
b)	Revenue Budget Estimates	38.41
	Total Budget provision proposed (a + b)	67.76

Deonar Abattoir

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

As per Section 61(h) of M.M.C. Act 1888, construction and maintenance of slaughter house and regulation of all slaughter houses is an obligatory duty of the Corporation. Pursuant to these provisions, the Corporation has been running a major abattoir at Deonar.

2. The focus, in this area, is on the following -

- Regulation of slaughtering.
- Upgradation and Modernisation of Deonar Abattoir and the slaughtering unit.

3. To achieve these objectives, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs.in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Upgradation and Modernisation of Deonar Abattoir and the slaughtering unit.	(i) Modernisation of Deonar Abattoir and the slaughtering unit.	14.20
	(ii) Demolition and reconstruction of animal holding sheds	11.23
	(iii) Reconstruction of compound wall.	0.10
	(iv) Asphaltting and resurfacing of roads at Deonar Abbatoir.	0.40

4. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs.inCrores)

a)	Capital Budget Estimates	26.08
b)	Revenue Budget Estimates	24.44
	Total Budget Provision proposed (a + b)	50.52

Mumbai Fire Brigade

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

As per the Section 61(k) of M.M.C. Act, Mumbai Fire Brigade is discharging an obligatory duty of the Corporation regarding protecting the life and property of the citizens of Mumbai.

Of late, Mumbai City and the Suburbs have witnessed an increase in the construction of high-rise buildings, shopping malls, multiplexes etc. where possibility of fire and other allied dangers has put immense load on the logistical requirements of the Fire Brigade Department. Similarly if a disastrous situation arises in monsoon, the Fire Brigade must have equipments such as water rescue boats, jet skis and other rescue devices for overcoming it. Modernisation and development of Fire Brigade is, therefore, the need of the hour.

2. Accordingly, steps are already initiated towards the following objectives..

- Strengthening of Fire Brigade by purchasing modern Fire Fighting vehicles and equipments and replacing outdated machinery in future in a phased manner.
- Establishment of Regional Command Centers and commissioning of new fire stations to improve the response time in the event of any disaster.
- Increasing the efficiency and efficacy of the search and rescue operations of Mumbai Fire Brigade.
- Establishing better co-ordination between Mumbai Fire Brigade and Disaster Management Centre and the Central Control Room and taking concerted action in case of any disaster.

3. To achieve the above objectives, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs. in Crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Strengthening of Fire Brigade	(i) Replacement of 16 meter high Hydraulic Platform.	3.24
	(ii) Replacement of Simon Snorkel.	3.68
	(iii) Purchase of 40 mtrs. height Arial Ladder Platform and 37 mtrs, 52 mtrs high Turn Table Ladder.	13.23
	(iv) Purchase of Fire Fighting equipments and Rescue Vehicles.	18.04
	(v) Purchase and Replacement of Plant and Machinery	13.49
	(vi) Setting up an ultra modern Fire Training Centre at Wadala.	1.02
➤ Increasing efficiency and efficacy of search and rescue operations	(i) Purchase of two sets of Containerized Search and Rescue equipments.	10.50
	(ii) Establishing two Search and Rescue Teams.	}
	(iii) Purchase of rescue equipments to overcome flood like situation.	
➤ Reducing the response time	• Construction of 6 Regional Command Centres.	42.04

4. Expected Outcomes :

- Strengthening of Mumbai Fire Brigade services, with enhanced capacity to fight major fires in even tall structures upto 60 mtrs.
- More effective rescue services to citizens, in disastrous situations in future, due to availability of proper rescue equipments.
- Response time required for reaching the accident spot will be improved and brought down from 15 minutes to 8/10 minutes following full commissioning of 7 new fire stations and 6 Regional Command Centres.

5. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs.in crores)

a)	Capital Budget Estimates	129.98
b)	Revenue Budget Estimates	93.99
	Total Budget Provision proposed (a + b)	223.97

Disaster Management and Central Control Room

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

The M.C.G.M. has set up a full-fledged Disaster Management Centre and Central Control Room with the following objectives in mind : -

- (i) To provide early warning to all the concerned in case of any natural disaster, wherever feasible.
- (ii) To co-ordinate with all the concerned agencies in order to provide quick and effective response to any disaster – natural or man made – so as to minimize damage to life and property.
- (iii) To control and monitor rescue/relief operations.

2. To facilitate realization of the aforesaid goals, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year –

(Rs. in crores)

Measures	Provisions
<ul style="list-style-type: none"> • Installation of Robust and reliable communication system : - 	
(i) TETRA Wireless system	
This will provide dedicated communication facility, even when landline and hotline communication fails.	50.00
(ii) To install Video Conference Unit at Emergency Control Centre.	
<ul style="list-style-type: none"> • Capacity-building for the staff 	
Development of training centre at Parel.	
<ul style="list-style-type: none"> • Measures to Facilitate Improved (both Fast and Effective) Response :- 	
(i) Installation of Ultrasonic equipments in two places which will show the flow and level of water.	} 25.00
(ii) To provide 150 Nos. of Dolphin phones to M.C., A.M.Cs. and all D.M.Cs. and some higher officers so that they can contact others and others can also contact them easily during any disaster.	
(iii) To provide 150 Reflecting Jackets to the labourers of each ward who work in the field during any disaster.	
(iv) To provide 2 Nos. of D.G. sets to each ward which will help in providing lights to control room and temporary shelters in each ward if there is power failure.	
(v) Services of 600 nos. of staff from Civil Defence and Home Guards will be made available for all vulnerable wards.	

3. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs. in Crores)

a)	Capital Budget Estimates	60.49
b)	Revenue Budget Estimates	18.19
	Total Budget provision proposed (a+b)	78.68

Information Technology Cell

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

The Information Technology Cell is primarily responsible for promoting the use of computers in the Corporation. In order to make the Municipal Administration speedy, transparent and public-oriented, it is essential to use Information Technology in day-to-day administration. With this end in view, the M.C.G.M has embarked on an ambitious computerization initiative. It is believed that the computerization will :-

- enhance responsiveness to citizens needs
- increase operating efficiency and effectiveness
- improve financial health and
- bring in greater transparency.

2. The key objectives of e-governance initiatives of the M.C.G.M. are as follows :-

- Efficiency and transparency in administrative work through comprehensive computerization based on robust networking and use of appropriate software applications.
- Better services to the citizens through upgradation of the existing Citizen Facilitation Centers and launching of Citizens' Portal

3. To achieve the above objectives, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs. In Crores)

Objectives	Measures	Provisions
<p>➤ Efficiency and transparency in administrative work through comprehensive computerization</p> <p>➤ Better services to citizens.</p>	<p>(i) Implementing E.R.P. solution for computerization of Municipal departments in the following Areas - (a) Finance and Accounts, (b) Materials Management, (c) Human Resources, (d) Project Systems, (e) Fleet and workshops management, (f) Citizens' Portal and Ward Management</p> <p>(ii) Implementation and maintenance of Biometric Access Control System.</p> <p>(iii) Exercising better control and supervision over the vehicles carrying refuse, garbage etc. by introducing G.P.S. based Vehicles Tracking System.</p> <p>(iv) Implementation of Geographical Information System (v) Sustenance of various IT Projects by deploying skilled man power (vi) Procurement of additional computer hardware to cater to user needs of various IT projects.</p> <p>• Upgradation of the existing Citizen Facilitation Centres.</p>	<p>85.00</p>
<p>➤ Upgradation of office facilities</p>	<p>• Providing infrastructure facilities like Civil works, Electrical works, Furniture, Air Conditioning facility for the Information Technology Cell and housing of the Engineering Deptt. and Data Centre in Worli Store Building.</p>	<p>50.30</p>

4. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs. in crores)

a)	Capital Budget Estimates	135.30
b)	Revenue Budget Estimates	67.09
	Total Budget provision proposed (a+b)	202.39

Improvement Scheme

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Results

Improvement Scheme consists of maintenance of properties taken over by the Municipal Corporation from the erstwhile Bombay Improvement Trust in the year 1933 and maintenance of other acquired properties. This scheme is implemented through the Estate Department of the Corporation.

2. The objectives of Improvement Scheme are as follows :

- Redevelopment of Municipal properties and other acquired properties.
- Repairs and maintenance of B.I.T. Chawls, S.P.Sheds and municipal tenements.

3. To achieve the above objectives, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs. in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Redevelopment of Municipal Properties	(i) Special repairs and redevelopment of B.I.T. chawls, S.P. Sheds, acquired properties and municipal tenements.	55.48
	(ii) Construction of Transit Camps.	5.00
	(iii) Construction and Reconstruction of various staff quarters	19.70
	(iv) Development of unused Municipal premises/buildings	10.00
➤ Repairs and maintenance of Municipal Properties	(i) Extensive repairs to the housing stock for poorer classes which is in dilapidated condition, including repairs to chawls, S. P. Sheds, replacement of water pumps, rewiring works etc.	16.82

4. Expected Outcomes :

- Redevelopment of dilapidated municipal properties, using the provisions contained in Regulations No33(7), 33(8), 33(9) of the DCR would not only provide better accommodation to the poorer sections of society but also give a big number of PAP tenements to the Corporation which in turn would help the administration expedite a number of projects including Road widening projects.
- Securing of dangerous municipal buildings.

5. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs. in crores)

a)	Capital Budget Estimates	107.00
b)	Revenue Budget Estimates	94.90
	Total Budget provision proposed (a+b)	201.90

Slum Improvement

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

Slum Improvement Scheme consists of a host of measures for improving civic amenities in the notified slums on the Municipal/ Government/Private Lands

2. The focus under the Slum Improvement Schemes is on improvement in the basic civic amenities and services in the notified slums so as to provide better quality of life to the urban poor.

3. To achieve the above objective, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs. in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Improvement in the basic civic amenities in the notified slums.	(i) Miscellaneous works such as concrete passages, Roads, Drainage, Lighting, sanitary conveniences including washing places and water supply arrangements at various slums including major repairs to W.C. Blocks.	203.19
	(ii) Repairs and desilting of septic tanks of A. P. blocks/ P.S.C. blocks and allied works in various slum colonies.	15.00
	(iii) Providing prepaid water meters and water connections	5.00
	(iv) Removal of bunch of connections in slums	11.75

4. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs. in crores)

a)	Capital Budget Estimates	40.52
b)	Revenue Budget Estimates	257.70
	Total Budget provision proposed (a+b)	298.22

Assessment & Collection Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

Property tax and Octroi are the main sources of income of the Municipal Corporation of Greater Mumbai. Collection of property tax on the properties situated in the Mumbai and collection of octroi on the goods received in Mumbai is done by the Assessment and Collection Department. While every effort needs to be made to enhance the revenues from these sources, the imperatives of transparency and convenience to the public can never be overlooked.

2. Apart from reaching the target of collection of revenue, the department has, therefore, to focus on the following key objectives -

- Making the process of assessment rational and transparent.
- Providing facility for the tax/octroi payers to pay taxes/octroi easily and with convenience.
- Encourage the tax payers to pay their taxes regularly/timely.
- Facilitating early resolution of disputes in order to expedite realization of disputed amounts.

3. To achieve the above objectives, following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year –

(Rs.in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Encourage the tax payers to pay their taxes regularly/ timely.	<ul style="list-style-type: none"> Introducing a Tax Payers' Welfare Scheme for the owners/legal occupants of all the assessed properties. 	16.00
➤ Facilitating early solution of disputes	<ul style="list-style-type: none"> To facilitate early extra judicial settlement of disputed cases of Property Tax Assessment through Settlement Advisory Board. 	1.00
➤ Upgradation of facilities at Octroi Check Nakas in order to promote both administrative efficiency and convenience of the citizens.	(i). Upgradation/ modernization of Octroi Check Nakas through well designed layouts and installation of modern equipments like scanners, “in-motion” weigh bridges etc.	100.01
	(ii). Developing the plot near dumping ground for the extension of Eastern Express Highway Octroi check naka.	2.80
	(iii). Developing the surrounding area at Mulund-Airoli link Road Octroi check naka.	2.70
	(iv). Construction of entrance gate at Mumbai Panvel Highway near Mankhurd Octroi Check Naka	1.00
	(v). Construction of entrance gate at Western Express Highway near Dahisar Octroi Check Naka	5.00
➤ Upgradation of office infrastructure of the A.& C. Department	<ul style="list-style-type: none"> Providing infrastructure facility for computerization of A.& C. Deptt. 	0.22

4. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs. in crores)

a)	Capital Budget Estimates	114.54
b)	Revenue Budget Estimates	134.71
	Total Budget provision proposed (a+b)	249.25

Development Plan Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

For development of Mumbai, various plots are earmarked / reserved in the Development Plan for various purposes such as widening of roads, gardens, markets, open air theatres etc. The Development Plan Department of the Corporation handles the works of acquisition of the reserved plots for various public purposes and thereby tries to achieve the goals of the Development Plan.

2. Development goals before the Development Plan department are as follows -

- Acquisition of plots in Mumbai for various public purposes as per the developmental priorities of the city and its suburbs.
- Regulation of Building /Development activity so as to ensure strict compliance of the Development Control Regulations and promotion of good building practices.

3. To achieve the above objectives, following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs.in crores)		
Objectives	Measures	Provisions
➤ Acquisition of Plots reserved for various public purposes in the D.P.	(i) Acquisition of land for removing bottlenecks on roads.	} 134.31
	(ii) Acquisition of plots for playgrounds, gardens, open air theatre etc.	
	(iii) Acquisition of plots for construction of Municipal Markets.	

	(iv) Acquisition of plots for Schools and Hospitals.	
➤ Promotion of good building	• Implementation of Eco-housing programme.	0.50

4. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08 :

(Rs. in crores)

a)	Capital Budget Estimates	134.81
b)	Revenue Budget Estimates	12.53
	Total Budget provision proposed (a + b)	147.34

Security Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

1. Goals and responsibilities :

- Protecting Municipal properties such as Buildings, Offices, Hospitals, Gardens, Lakes, Dams etc.

2. In order to ensure more effective discharge of the aforesaid responsibility, the following measures are proposed to be undertaken in the ensuing year -

(Rs. in crores)

Objectives	Measures	Provisions
➤ Protecting Municipal Properties	(i) Installation of C.C.T.V./D.V.R. System in important municipal offices and Hospitals for improved Surveillance.	4.26
	(ii) Installation of Door Frame Metal Detector machines at ward offices	0.23
	(iii) Purchase of Jeeps for Security Officers in order to improve their mobility and facilitate closer supervision over subordinate staff.	0.35
	(iv) Construction of Security Chowkies.	0.48
	(v) Purchase of X-Ray baggage inspection system.	0.80
	(vi) Purchase of vehicle searching mirrors.	0.02
➤ Capacity building for Security staff.	(i) Construction of Firing Range Centre at Bhandup Complex Training Centre for upgradation of firing skills.	0.10
	(ii) Purchase of shooter training system for firing practice	0.09

3. Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08**(Rs. in crores)**

a) Capital Budget Estimates	6.89
b) Revenue Budget Estimates	60.88
Total Budget provision proposed (a+b)	67.77

Chief Accountant [W.S.S.D.] Department

Highlights of the Proposed Budgetary Provisions and Expected Key Outcomes

- Computerisation/Automation of Chief Accountant (WSSD) Department.

Objective	Measures	Provision (Rs.in crores)
Maintaining accounts with the help of SAP System	<ul style="list-style-type: none"> • To make available information and Reports of various types immediately. Improved MIS would help in better monitoring and control, which, in turn, would boost efficiency of the department. 	0.18

Proposed provisions for expenditure in Budget Estimates 2007-08

	(Rs.in crores)
A) Capital Budget for C.A.[WSSD] Department	0.19
B) Revenue Budget for C.A.[WSSD] Department	18.24
Total - Budget provision proposed (A + B)	18.43